

ORD SOM VILL UT

KREATIVT SKRIVANDE I VÄXJÖ

LAGERKVIST-SERIEN 8

TOMMY OLOFSSON & VASILIS PAPAGEORGIU

(REDAKTÖRER)

TITELSIDANS BILD OCH VINJETT

LO SNÖFALL

INNEHÅLL

FÖRORD 4

HELENA ÅNDESSON 5

INGRID TITTI MÅNSSON 33

ANOO NISKANEN 66

MEDVERKANDE 93

Linnaeus University
www.lnu.se

© Författarna
© Omslagsbild och vinjett Lo Snöfall
2012

FÖRORD

Vi kallar årets Lagerkvist-antologi *Ord som vill ut*. Liksom tidigare antologier i serien erbjuder den olika röster och stilar, speglar skilda sinnesstämningar och avsikter. Titeln är hämtad från en av de texter som ingår i boken, av Anoo Niskanen.

Kurserna i kreativt skrivande vid Linnéuniversitet har givits i flera år. Intresset för dem blir större och större. Studenterna förkovrar sig i de konstnärliga och kunskapsmässiga premisser som kan hjälpa dem att uttrycka sig själva och sin samtid, liksom att i språket gestalta sina iakttagelser, sina erfarenheter och sin oro. I kurserna förmedlas teoretiska ramar som underlättar diskussionen av skönlitterära verk. Den främsta ambitionen är dock att locka studenterna att själva skapa, att utveckla en egen stil. Den litterära kvaliteten, den personliga rytmen och atmosfären i texten är några av de aspekter som kursen fokuserar på för att utveckla skrivandet men också för att befrämja själva lusten att skriva.

Denna antologi innehåller texter av studenter som just har fullgjort 90 poäng i kreativt skrivande. De ger smakprov ur mera omfattande litterära projekt som har skrivits inom kursen. Antologin publiceras digitalt i Linnéuniversitetets diva-portal.

Tommy Olofsson & Vasilis Papageorgiou

HELENA ANDERSSON

ETT ÖGONBLICK I SÄNDER

1

Längd efter längd möter saxens egg. Testarna glider över ryggen, nerför skynket på sin väg mot golvet. I en halvcirkel bakom stolen brer det mörkglänsande håret ut sig som en matta. Hon ser upp och möter sin egen blick i spegeln. Först hade frisören protesterat: det kommer att ta flera år för det att växa ut igen, hade han sagt. Fortfarande trampar han fram och tillbaka, betraktar hennes huvud ur olika vinklar och kliar sig i sitt eget spretiga hår.

Liv ser sig omkring. De andra kunderna sneglar ibland åt hennes håll. En del verkar beundra henne, andra ser mest bekymrade ut. Hon känner hur en tuss av tvivel får allt tydligare konturer, men hon pressar undan den och tar ett djupt andetag. En tung men inte obehaglig doft av hårspray fyller näsborrarna, en fönurrar genom sorlet av skenbart förtroliga samtal. Allt ifrån skilsmässor till semesterresor avhandlas, emellanåt med teatraliskt viskande röster. Livs frisör försöker också småprata, men hon mumlar bara enstaviga svar på hans frågor. Till slut ger han upp och koncentrerar sig helt på klippningen istället.

Huvudet känns allt lättare i takt med att högen på golvet växer. Nu är det luggens tur. Hon blundar och anar saxens kyla nära huden. Frisörens arm trycker lätt mot hennes kind när han lutar sig fram för att komma åt bättre. En blandning av parfym och svett kommer nära. Så upphör saxens klickande.

”Då var det klart”, säger han och suckar. ”Hoppas det blev tillräckligt kort.”

Liv kliver ut på trottoaren. Hon huttrar. Januarivinden letar sig in i glippan ovanför kappkragen och nacken känns bar utan det långa håret. Hon rättar till halsduken

och drar mössan långt ner över öronen. Andas in, andas ut. Trygg och varm innanför sitt skyddande hölje, börjar hon gå.

Hon korsar gatan och kommer in på ett torg. Skor klappar fram över kullerstenarna, luften vibrerar av röster. Ibland tränger ett skratt igenom bruset. Över bakgrundstonerna lyfter med jämna mellanrum ropen från en grönsakshandlare. Liv blir stående mitt på den öppna ytan, som i en bubbla. Överallt omkring henne korsar människor varandras väg.

Jag är osynlig, tänker hon.

De som passerar är bara mörka bylten, otillgängliga främlingar med bortvända blickar. Så annorlunda mot Uppsala. Hon tänker på hemstadens gågator med sina butiker och caféer, så välkända, allting så förtvivlat likadant som alltid. Där träffar hon ständigt på bekanta: kursare, vänner till familjen, släktingar. Här känner ingen henne och ingen bryr sig om vart hon är på väg. Först nu blir hon medveten om hur ensam hon faktiskt är. Hon ler. Ingen, absolut ingen, vet vad hon gör just nu.

En man med klirrande kassar går rakt in i henne. Hans armbåge borrar sig in i hennes överarm och den ena påsen dunkar mot hennes vad. Bubblan brister och världen tränger sig på. Mannen mumlar fram en ursäkt, men han fortsätter framåt utan att se på henne. Liv gnuggar fingrarna mot det ömma. Hon börjar gå mot lägenheten.

Vasagatan nummer sex är ett putsat grått hus med en mörkgrön port; hon har ett andrahandskontrakt på en tvåa på bottenvåningen. En rostig cykel står lutad mot väggen; på staketet har någon hängt upp en borttappad vante. Hon tittar uppåt, följer fasaden mot himlen ovanför och ner igen. I ett par fönster har någon redan hunnit tända lampor, vänliga blekgula cirklar.

I kappfickan ligger lappen med portkoden. När hon lyfter handen för att knappa in siffrorna ser hon i ögonvrån en rörelse i ett av fönstren. En gardin fladdrar till, någon drar sig undan.

Hade det inte varit någon där i morse också? Hon försöker undvika att titta

mot fönstret; av någon anledning känns det viktigt att inte avslöja att hon sett. Istället öppnar hon porten och går en halvtrappa upp.

Hon granskar dörren mitt emot sin egen. På den välputsade mässingsskylten står det: "B Larsson." Liv dröjer sig kvar, stirrar på bokstäverna och försöker föreställa sig vem som döljer sig där bakom. Hon tänker på trappuppgången i Uppsala, med gubben Blom vars ögon ingenting undgick. Hon rycker på axlarna och låser upp dörren till sin egen lägenhet.

Väl inne stoppar hon vantarna i fickorna, tar av sig kappan och hänger upp ytterkläder på handtaget till toalettdörren. Mössan och halsduken glider ner på golvet, men hon låter dem ligga där. Hon drar fingrarna genom håret, vänder och vrider på huvudet framför spegeln. I den nya frisyren ser hon faktiskt äldre ut och inte sådär docksöt.

Hon minns mellanstadiet. Avundsjukan som glänste i flickornas blickar, några av pojkarna som retfullt kunde rycka henne i hästsvansen utan anledning.

Hon rufsar till luggen. Tänker på Carl, hur han brukar smeka henne över håret, följa nackens kurva med sin öppna hand. Hon ryser.

Hon slår sig ner i köket. Blicken letar sig ut över innergården. Det börjar skymma. I fönsterkarmen blänker mobiltelefonen i det sista dagsljuset, pockar på hennes uppmärksamhet. Hon suckar och skjuter stolen bakåt. Telefonen är kall mot handflatan. Hon trycker på on-knappen och snart vibrerar meddelande efter meddelande fram genom hennes fingrar.

Åtta olästa sms: ett från hennes lillebror Petter, ett från hennes mamma. Hon sväljer. Resten har alla Carl som avsändare. Obehaget inuti henne kravlar sig längre upp mot ytan. Händerna darrar. Hon kan inte förmå sig. Inte Carl. Inte nu.

I vardagsrummet sjunker hon ner i soffan, den enda möbeln mitt på den vidsträckt ytan av blank parkett. De nedsuttna dynorna formar sig perfekt efter hennes rygg. Hon gäspar. Blicken följer en tunn spricka som vindlar sig fram över taket. Benen blir tunga, armarna blir tunga. Kroppen sjunker nedåt, i vila.

Det mörknar alltmer. Dämpade ljud från huset sipprar ibland in i tystnaden.

Någon kommer och någon går; stegen ekar i trapporna. I lägenheten ovanför studsar någon en boll mot golvet. Längre upp i fastigheten välts flaskor eller glasburkar omkull på stengolvet ute i trapphuset. Skramlandet följs av en raspig svordomsramsas och ljudet av en dörr som slår igen.

Gradvis försvagas alla ljud från omvärlden. Till sist är det enda som hörs brusset från en och annan bil utanför fönstret. Emellanåt skvalar det i vattenledningarna. Liv tassar in i sovrummet och kryper ner under täcket. Mjukheten omsluter henne.

Här ligger hon i en främmande säng, i en främmande lägenhet, i en främmande stad. Hon tänker på sin pappa. Undrar vad han skulle ha tyckt om allt som hänt? En fras från en melodislinga dyker upp i huvudet: "Sleep in peace when day is done, that's what I mean." Just så. Pappas musik. Hon gäspar och sluter ögonen.

2

Birger Larsson river sig i den glesnande skäggstubben. Väggeklockan över köksbordet visar på tjugo i sex. Han muttrar och tänker på hur han natten igenom vridit sig fram och tillbaka i de svettiga lakanen. Först framåt småtimmarna slumrade han till. Han suckar. Ändå sitter han här i ottan.

Brevinkastet smäller igen ute i tamburen. Han vrider på huvudet; nu kommer i alla fall morgonbladet. Han reser på sig och mäter upp fyra mått ur den röda kaffeburken som varit hans mors, ställer sedan tillbaka den i skåpet bredvid sockerskålen. Bryggaren bubblar och väser. Han hämtar tidningen, sätter sig på pinnstolen och börjar bläddra.

Han ögnar igenom jourspalten, nickar åt läsarnas klagomål om försenade färdtjänstbilar och nedskräpningen på gator och torg. Han tar fram B-delen och bläddrar fram till dödsannonserna. Igår hade han känt igen namnen på både en gammal skolkamrat och en farbror på moderns ålderdomshem. Han lutar sig fram över tidningssidan, trummar med fingrarna mot vaxduken. Bara fem annonser idag. Inga bekanta namn.

Ett moln av ånga pressar sig ut ur bryggaren och så tystnar den. Birger håller upp och tar ett bett på leverpastejmackan. Han läser tidningen länge och väl, unnar sig ytterligare en kopp kaffe.

I sovrummet tar han fram en smårutig skjorta. Till vänster i garderoben hänger hemmaskjortorna, till höger finskjortorna. Han sveper med handen över galgarna. På hyllan nedtill ligger flera skjortor som fortfarande har omslagsplasten kvar. Nästa gång det är fest på Solgläntan ska han packa upp en av dem och samtidigt degradera den mest slitna finskjortan till att bli hemmaskjorta.

Han klappar på plasten på den översta i högen, tar sedan på dagens grönrutiga. Den känns sval mot huden. Han går fram till spegeln och rättar till kragen. Sträcker på sig. Besöken hos mor kräver finskjorta.

Hållplatsen ligger bara hundra meter från lägenheten. Det är kallare ute än han

trott. En jämngrå himmel pressar sig ner över honom, hotar med snö. Han huttrar och stampar med fötterna, tänker på sin väloljade Monark som vilar under en filt nere i källarförrådet.

Han tar det som ett gott omen när bussen glider in längs trottoarkanten exakt på utsatt tid. Han går på sist av de som väntar och väljer en plats just bakom mittutgången.

På andra sidan, några rader längre fram, sitter en dam med en chihuahua i famnen. Hunden trippar runt i hennes knä och är utstyrd i en rutig väst. Birger fnysar. Han tänker på Rick, boxern de hade när han var pojke. Han minns muskelmassan som stretade i ändan av kopplet och det kraftfulla skallet. När bussen rycker igång håller kvinnan en stödjande hand runt sin skyddsling. Birger skakar på huvudet och vänder blicken ut genom fönstret.

Där glider bilderna av staden förbi. Bussen passerar Helgelyckan, ett bostadskvarter med fyrtiotalsvillor. Han ser stenläggningar i grått och en trehjuling som ligger omkullvält på en gräsmatta. Några trädgårdar har kvar sina rabatter och han kan ana spetsgardiner i fönstren. Hans far, som hade egen rörmokarfirma, var med när flera av husen byggdes.

Han ser fadern framför sig på en av familjens söndagsturer. Mor sitter intill honom på passagerarsidan och Birger och Egon kivas i baksätet. Hur många hundra gånger gjorde de inte sådana utflykter? Bilden är exakt: den gråblå färgen på bilklädseln och föräldrarnas huvuden framför dem. Han ser håret i faderns nacke som är lite för långt och krusar sig sådär som Birger vet att mor tycker ser slarvigt ut.

Han sluter ögonen, känner lukten av galon. Är tillbaka. Han märker hur fadern bromsar in. De har parkerat vid vägkanten framför ett nybygge. Fadern har hevats ner rutan, som om inte ens en glasskiva får komma emellan dem och storheten där borta. Han riktar blicken mot ett av husen. Han säger inget, men båda hans söner vet att det är detta som gäller. Här finns ett ärbart sätt att försörja sig, ett fotspår att följa.

Birger tittar upp och märker att bussen får fart igen efter att ha stannat till

på en hållplats. Genom rutan ser han damen med hunden försvinna bort mot stadsparken.

Han minns den första tiden i faderns firma. Han rynkar på näsan, sväljer. Egon hade ärvt faderns immunitet mot stanken – skitlukten bekom dem helt enkelt inte. Birger hör det kaxiga tonfallet som alltid användes när detta konstaterades. Ändå var det Egon som snart såg till att han istället för att rensa rör fick ta hand om det ekonomiska. Huvud för siffror hade han förstås, tänker Birger, men ändå.

”Orättvist”, muttrar han. Trots att det var så många år sedan, blir han lika förbaskad nu när han tänker på det.

Några år senare förändrades allt. Birger minns hur en av snickarna tog honom åt sidan och med darrande röst berättade om faderns fall från översta avsatsen på en byggnadsställning. Birger sjönk ihop. Vad skulle fadern däruppe att göra? Han var ju rörmokare, för tusan! Starka armar höll tillbaka Birger när han ville springa fram till kroppen. Någon hjälm hade fadern förstås inte haft på sig. Birger minns hur gubbarna klappade honom på ryggen och skickade iväg honom, minns vilken evighet det tog att ta sig hem den dagen.

Sedan var det bara modern, Egon och han själv kvar. Visst sörjde de, men de höll det för sig själva. Han minns moderns blick och hur hon alltid bytte ämne, så fort olyckan någon gång kom på tal.

Något år senare flyttade Egon till Norrland. Det kunde lika gärna varit till månen, tänker Birger. Han minns hur brodern stod där, på tröskeln mellan köket och vardagsrummet, med en utmanande triumf i de blå ögonen.

”Barbro och jag...”

Hon var frånskild. Birger snörper med munnen. Högljudd och storbystad, tänkte han.

”Vi har bestämt att jag ska flytta upp till henne. Hon har ett rejält hus och arbete finns det alltid.”

Birger sa inte ett ord, bara stod där och slokade som en hunsad skolpojke.

”Du får väl ta hand om morsan”, avslutade Egon.

Och så hade det fått bli.

Birger fortsatte med rörmokeriet något år, tills en bekant tipsade honom om en ledig tjänst som kyrkvaktmästare.

Bara för några år sedan hade han fortfarande vandrat där mellan gravstenarna, tänker han. Krattat gångarna och hållit utkik efter årets första snödroppar och krokus. Han minns hur han brukade stanna till, räta på ryggen och vända ansiktet upp mot solen. Han ler. Kaffepauserna på bänken under lönnen, knastret av grus under sulorna. Bara om det regnade satt han vid ett bord inne i redskapsskjuvet. Där kunde han ta igen sig i lugn och ro, under tak.

Det hade väl blivit längre och längre pauser med åren, tänker han, men ingen skulle kunna påstå att han misskötte sitt arbete.

När han kom hem på kvällarna väntade modern vid köksbordet med middagen färdig. Birger sänker huvudet och suckar. Man ska göra allt för sina närmaste, men själv är han en svikare. En usling.

”Låt mig slippa ålderdomshemmet”, hade modern sagt. Birger ser hennes vädjande blick framför sig.

Han minns dagen han hade kommit hem och hittat henne på den gråspräckliga linoleummattan, alldeles oredig. Så fort han fick upp ytterdörren såg han benen som spretade. Stanken av urin var frän i näsan. Han lyckades dra upp henne och fick sedan torka upp så gott han kunde och hjälpa henne att få på rena kläder.

Till slut gick det bara inte. Eftersom ingen av dem ville ha hemtjänsten springande i huset, hade Birger i hemlighet tagit reda på lite om de alternativ som fanns.

De hade bokat in en tid för att besöka Solgläntan innan de bestämde sig slutgiltigt. Detta första möte blev inte alls som han tänkt sig. Snart upptäckte han att modern gjort ner sig alldeles. Birgers kinder hettar när han återupplever förödmjukelsen, men personalen var rejäl den gången, det får han erkänna. De hade diskret men resolut snyggat till modern och sedan visat dem runt. Mottagandet avgjorde saken för hans del. För moderns del också, tänker han, fast hon aldrig fick någon talan i saken.

Bussen rullar in framför de låga vita huslängorna. Himlen är fortfarande grå och hotfull. Birger går direkt in till avdelning fyra.

Golvet under honom är blankt och utan mattor. Lättstädad och snubbelfritt, tänker han. Mot ena väggen står en byrå med blekrosa plastblommor i en vas och en samling porslinsfigurer. Längre fram i korridoren hänger en bonad med budskapet: ”Försumma inte det lilla du förmår för det stora du inte maktar.” Det är menat att vara en gemytlig miljö, men korridorerna och den sterila doften gör att hemtrevnaden alldeles kommer av sig. Man ska inte låta sig luras, tänker Birger. Detta är inget hem utan rätt och slätt ett dödens väntrum. Fötterna blir tyngre när han närmar sig allrummet.

I en stol vid den bortre väggen sitter hans mor. Birger stannar och betraktar henne på avstånd. Hakan har trillat ner och hon sover med öppen mun. Hon ser ut som ett barn, fast ansiktet är rynkigt och håret skinande vitt. Han går närmare och lägger försiktigt handen på hennes arm.

”Mor, det är jag.”

Hon reagerar inte. Han tar i lite hårdare. Hennes arm känns bräcklig genom klänningstyget.

”Mor, det är jag, Birger. Har du sovit lite?”

Sakta lyfter hon på huvudet och öppnar ögonen. En lång stund verkar hon inte veta var hon befinner sig. Hon stirrar med tom blick på Birger och rädslan knyter sig i hans bröst. Men sedan glimtar det till i hennes ögon.

”Jaha, Birger. Är det bara du?”

Han andas ut och klappar henne tafatt på axeln.

”Ska vi spela kort?”

Hon nickar och han går iväg för att hämta kortleken i hennes byrålåda. Nu ska de spela whist, som de alltid gör. Sedan är det kaffedags. Allt är som vanligt.

Liv vaknar av att hon fryser. Hon kniper ihop ögonen – är inte redo än – men det är lönlöst att kämpa emot. Drömbilderna glider undan. När hon slår upp ögonen möts de av en kal vägg och en sänggavel som har fel färg. Snart förstår hon att hon inte är hemma och att sängen inte är hennes och Carls. När hon sträcker på sig ser hon att täcket ligger på golvet.

Glimtvis kommer tankarna ifatt och med dem insikten om vad som hänt. Hon böjer sig ner, tar upp täcket och sveper in sig så att bara nästippen och ögonen tittar fram. Hon ser Carls ansikte framför sig, behärskat och otillgängligt.

Hon tänker på tågresan hit. En inre dimma, bilderna utanför fönstret som en teaterkuliss: stadens utsågade konturer mot en blåmålad himmelskiva, smutsvita fält med röda hus här och var. Overkligt. Bara smärtan och skuldkänslorna var på riktigt.

Hon blundar och låter tankarna haka fast i drömresterna. En värme sprider sig från maggropen och föser undan allt obehagligt. Hon vet att hon har drömt om sin pappa.

Liv sätter sig upp och svänger benen över sängkanten. Trägolvet är svalt mot fotsulorna och hon drar på strumporna som ligger vid fotändan. Hon rotar i resväskan och lyckas hitta det sista paret rena jeans, ett linne och en grovstickad svart kofta.

I köket tar hon en banan, häver sig upp och sätter sig direkt på den djupa fönsterbänken. Ett stilla regn faller över marken därute; några droppar slår mot fönstret. Liv följer dem med blicken. De blir tyngre och tyngre innan de lättjefullt släpper taget och ringlar sig ner längs rutan. Liv drar upp knäna mot hakan. Det är lätt att andas här. Allt är annorlunda jämfört med bara för några dagar sedan.

Att hon sitter här i en stad hon aldrig tidigare besökt, i en miljö som fortfarande är ovan, är svårt att förstå. Om det inte vore för restaurangbesöket med familjen den sista kvällen, hade hon förmodligen varit kvar i Uppsala nu.

Trots allt som kändes fel.

Ibland på kvällarna, när Carl träffade sina vänner eller tjänstgjorde på sjukhuset, satt hon framför datorn. Då letade hon upp information om andra studier, andra städer, ett annat liv. Som om hon i fantasin levde en skuggversion av sin verkliga tillvaro, tänker hon. Men hon nämnde inte för någon vad hon höll på med. Alla skulle ha trott att hon var fullständigt förryckt, hon som i deras ögon hade allt.

En kväll hade hon råkat läsa om en kurs i litteraturvetenskap och av någon anledning fastnade den i hennes medvetande. Veckan därpå anmälde hon sig och kontrollerade om det gick att ta ett uppehåll från läkarstudierna. Men hon trodde fortfarande inte på allvar att hon verkligen skulle bryta upp.

Nu är insikten otvetydig. Om hon inte hade brutit sig loss ur familjens och förväntningarnas klor, hade de rivit henne i småbitar.

Ett rasslande ljud hörs utifrån trapphuset. Liv glider ner från fönsterkarmen, slänger bananskalet i diskhon och tassar bort mot ytterdörren. Genom dörrögat ser hon en gestalt med ryggen vänd mot henne.

B Larsson är en äldre man att döma av klädstilen och det nästan vita håret. Så typiskt att den som spionerar på sina grannar är en gammal gubbe, iklädd rutig keps dessutom. Liv ler. Då vänder B Larsson sig hastigt om. Det känns som om han stirrar rakt på henne och hon drar efter andan. Genom titthålet får hans ansikte förvrängda proportioner: näsan blir bred och de sneda ögonbrynen får honom att se sorgen ut. Han är kort och mager och håller ett svart paraply i ena handen. Efter några sekunder vänder han sig om. Hon hör hur han klampar nerför trappan och försvinner ut genom porten.

Liv går till sovrummet. Hon rafsar ihop smutsvätten och trycker ner den i två plastkassar; kanske finns det en ledig tvättid.

Källardörren gnisslar. Efter ett tag har ögonen vant sig vid mörkret och hon kan urskilja utrymmet framför sig. Det är lågt i tak och grå plaströr vindlar sig fram längs väggarna. Hon tar några tvekansteg och hittar strömbrytaren. Hon ökar takten. Det märks på långt håll att hon närmar sig tvättstugan; värmen

strålar emot henne och det bullrar från en torktumlare. Bokningskalendern är fasthäftad på anslagstavlan utanför.

En flicka kommer ut ur tvättstugan. Hon är kanske nio eller tio år gammal. Kroppen är smal, hon har mörkt stripigt hår och markerade ögonbryn. Hennes kofta är så lång att den når ned till knäna och ärmarna är uppvikta flera varv. Hon håller ett paket tvättmedel tryckt mot kroppen. I koftfickan som är närmast putar något litet och runt.

”Jag är snart klar.” Rösten är tunn, urskuldande. ”Den ena maskinen är i alla fall ledig nu.” Hon ser upp mot Liv och väger lite från ena foten till den andra.

”Ingen fara.” Liv möter hennes blick. ”Jag heter Liv förresten. Jag har precis flyttat in på nummer sex, på bottenvåningen.” Hon sträcker fram sin hand.

Flickan sätter ner tvättmedelspaketet och hälsar. Handflatan är fuktig.

”Bella.” Hon tar upp en lila boll ur fickan och snurrar den i handen. Liv ser att det ligger fler bollar i Bellas andra ficka.

”Samlar du?” Liv pekar på bollen och minns sina egna samlingar, allt från klippdockor till tändsticksaskar.

”Jag har en hel kartong full. Fyrtiotvå stycken.” Bella ler. ”På min gamla skola samlade alla tjejerna på studsbollar.” Hon tystnar. ”Fast här gör ingen det.”

”Så ni är också nyinflyttade?”

”Ganska.”

Bella tar upp tvättmedelspaketet och försvinner runt hörnet. Liv hör hur hon ropar ”Hejdå!” medan dunsarna från hennes skor försvinner uppför trappan. Liv ler för sig själv.

Hon hör andra steg som kommer närmare. En karl tränger sig förbi henne och vidare in i tvättstugan; han lämnar en pust av rakvatten och stekos bakom sig. Hon hör hur han svär – förmodligen när han ser tvätten som fortfarande snurrar i maskinen, tänker hon.

Liv återvänder till bokningskalendern och konstaterar att hon måste klara sig utan rena kläder i några dagar. Men det gör inget. Hon har ju ändå ingen att klä upp sig för.

Regnet smattrar mot rutan. Birger dricker redan sitt elvakaffe fastän klockan inte är mer än fem i tio. Han står framför fönstret i vardagsrummet, där han har god uppsikt över porten och de som kommer och går. Ännu en grå dag.

Nu hörs det nya steg i trapphuset och han drar sig längre in bakom gardinen. Det är flickan och hennes mamma som hastar iväg genom skurarna. Vad gör de hemma en vanlig vardag? Bra att de är tillsammans i alla fall, för jäntan lämnas ensam alldeles för ofta. Han skakar på huvudet.

Han känner till alla sina grannars dagliga vanor. Ja, förutom Violets däruppe. Birger knyter näven. Så annorlunda det kunde ha varit. Inte har hon haft det lätt, det vet han, men det hjälps inte. Han går bort från fönstret.

Idag ska han åka till Solgläntan först på eftermiddagen eftersom de ska flytta hans mor till ett nytt rum. Personalen har upptäckt en fuktskada i golvet på hennes toalett och ingen tycks veta hur lång tid renoveringen ska ta. Han minns avdelningschefens nonchalanta tonfall i telefonen:

”Hon får det väl lika bra i ett annat rum.”

Ska det verkligen vara nödvändigt, tänker Birger och river sig i hårfästet.

Han hämtar en trasa i en av kökslådorna, går tillbaka in i vardagsrummet och börjar putsa på en av sina sparbössor. Han tar ett steg tillbaka och betraktar sin samling. En hel vägg full, ett rutnät av olika färger och former från golv till tak.

När han var pojke hade han haft en som såg ut som en tax. Som han hade älskat den där sparbössan. Han ler åt minnet. Den var röd, i hårdplast, och mynten skramlade på ett alldeles speciellt sätt när man skakade den. Men den hade försvunnit, som så mycket annat.

På kyrkans loppis för några år sedan hade han fått syn på en likadan; hans mun blev torr och händerna svettiga. Den bara stod där, dammig och till hälften skymd bakom en trave med LP-skivor. Det var startskottet, tänker han. Han ser upp mot hyllan där hundsparbössan nu står på hedersplatsen och tänker på hur han nästan varje helg sedan dess utökat sin samling på loppisar och i fyndlådor

på auktioner.

Han tar ner sparbössan, gnider med trasan över nosen, men ställer sedan tillbaka hunden på hyllan. Han tänker på glättiga reportage från veckotidningar han läst hos sin mor, där någon halvgalen gamling visar upp sina äggkoppar eller tomtar. Är det sådan han har blivit?

Han suckar och går bort till radion, slår på och lyssnar till den lokala nyhetssändningen. Dagens händelser kan han utantill vid det här laget.

Då kommer han på det. Han ska köpa en blomma till modern som inflyttningspresent. Inte en bukett med snittblommor utan en rejäl krukväxt som hon kan glädja sig åt länge. Han rätar på ryggen och känner sig för en stund som den gode son han försöker vara.

Han minns den första julen hon var hemma på besök. Han hade skaffat gran och satt hyacinter i fönstren precis som hon brukade göra. Några julkakor hade han visserligen inte bakat, men han hoppades att hon skulle hålla till godo med de köpta pepparkakorna.

Det gick över förväntan. Hon levde upp när hon fick vistas i sin egen invanda miljö. Birger minns hur hon satt vid sin vanliga plats vid köksbordet, hur hon följde rutorna i vaxduken med pekfingret och la ifrån sig glasögonen intill radion som hon alltid gjort. Han kom flera gånger på sig själv med att tänka att allt var som vanligt, att hon aldrig hade flyttat. Sedan ofelbart, insikten om Solgläntan som ett hammarslag mot hans hjässa.

Han glömmer aldrig ögonblicket när hon var tvungen att åka tillbaka. Färdtjänsttaxin väntade utanför huset; avgaserna steg som en dimma runt karossen. Han minns hennes tårar, hur hon grät som han aldrig hade sett henne gråta förut, inte ens på fars begravning. Han rister på huvudet.

När modern blev för svag för att komma hem, sålde han huset och skaffade lägenheten. Då visste han inte att Violet bodde i samma trappuppgång. Inte för att det hade gjort någon skillnad, tänker han.

Telefonen ringer och signalen får Birger att dra efter andan. Tankarna förflyttar sig omedelbart till Solgläntan. Han lyfter på luren.

”Sitter hon bara där? Men hon är inte sjuk då?”

Ilscan får Birgers händer att skaka. Hade han fått vara med från början så hade det här aldrig hänt. Han drämmer näven i väggen så att sparbössorna skramlar på sina hyllor. En snabb blick på klockan. Sex minuter till nästa buss.

”Jag kommer med en gång.”

Han är snabbt ute i hallen och rafsar åt sig jackan från kroken. Han tar ner kepsen och kränger på sig jackan samtidigt som han öppnar ytterdörren. När han ska låsa tappar han nycklarna och är tvungen att böja sig ner och plocka upp dem igen. Han svär högt, men till slut är han äntligen ute ur porten och på väg till busshållplatsen. Regnet tränger snabbt igenom jackan, men han fortsätter oförtrutet framåt.

Liv kisar uppåt. Solen har armbågat sig fram mellan molnen och lyckas faktiskt värma lite. Hon står mitt på högskolans campus. Huskropparna sträcker sig mot skyn och gruset knastrar av förbipasserande cyklar.

”Ska du följa med till Bagatellen och ta en fika?”

Det är en av kursarna, en tjej som hon pratat lite med i pausen på föreläsningen.

”Kanske en annan gång.” Hon vill inte verka otillgänglig eller otrevlig, men att sitta på ett café och lära känna dessa nya sprudlande studenter är det sista hon vill.

Sällskapet framför henne består av fyra personer. Två tjejer till som hon känner igen från föreläsningen och en ung man som hon inte sett förut. Han har mörkt hår, rikligt med skäggstubb och är iklädd en tunn svart jacka. Han sträcker fram handen.

”Hej, vi har visst inte träffats. Daniel heter jag.”

Hans hand är klistrig, vill inte släppa taget.

”Är du säker på att du inte ska med och fika?” frågar han och ler.

Leendet är mer än bara nyfiket, men Liv blir inte ens smickrad.

”Jag kan tyvärr inte.” Hon drar undan sin hand.

”Kanske en annan gång då?”

Hon ser irritationen som skuggar hans blick. Han dröjer sig kvar lite, också efter att tjejerna i sällskapet har börjat gå.

”Kom då Daniel, hon vill ju inte!” hör hon en av tjejerna ropa. Liv säger inget och de står där och ser på varandra under tystnad. De andra kallar på honom igen och han vänder om.

Liv väntar tills de är utom synhåll. Hon går över en viadukt och ner längs med en gata intill järnvägsspåren. Ett lok följt av ett långt koppel av godsvagnar gnisslar igång en bit bort. Hon lossar på halsduken och tar av mössan, rufsar till håret. I ena handen håller hon en påse med böcker.

Om man arbetar i skolan är det hösten som är början, brukade hennes pappa säga. Han hade älskat septembersvalkan som varje år förde med sig den skärpa som sommaren saknade. Liv har köpt en del av kurslitteraturen i bokhandeln på campus: Márquez, Woolf, Söderberg. Hon håller hårt om påsen. Nu är det visserligen inte höst, men i alla fall kursstart. Och kanske, kanske, kan det bli våren som är början den här gången.

Liv ser sin pappa tydligt framför sig. Lång och blond, med lite för tätt sittande ögon för att kunna kallas stilig. Utseendemässigt har Liv inte ärvt någonting från honom, men till sättet är de lika. Pappans yrkesval skilde sig från den övriga familjens. Han hade alltid valt att gå sina egna vägar.

Liv tänker tillbaka på morgonen då hon återigen vaknat med minnet av hans röst som en kvardröjande närvaro.

Nu är det sju år sedan han dog.

Efter att ha känt sig ovanligt trött en längre tid och eftersom han också börjat lida av huvudvärk och synrubbingar, hade han sökt läkarvård. Beskedet han fick förstummade dem alla.

”Jag har en tumör i hjärnan.”

Liv minns uttrycket i hans ögon när han berättade för dem, munnen som ett vitt streck. Så hjälplös.

”Den går inte att behandla.”

Hjärtat knycklades ihop i hennes bröst.

Han hade kunnat vara kvar hemma den första veckan, men sedan hade han lagts in på sjukhus. Liv hade om och om igen föreställt sig den vidriga svulsten som trängde och tryckte innanför skallbenet på honom; det var en bild hon inte kunde skaka av sig. Hon satt hos honom i timtal och höll hans hand ovanpå den brandgula filten. En frostig novemberdag somnade han in för alltid.

Liv minns tiden som följde efter pappans död. Hennes mamma fyllde sitt liv med arbete och ett aktivt umgänge; hon verkade skrämmas av att vara ensam med tomheten som enda sällskap. Livs äldste bror Per hade fullt upp med sin

karriär. Farmodern, som hade mist sin enda son, visade inte några andra känslor utåt än stoiskt mod. Vad hon verkligen kände på insidan skulle de väl aldrig få veta, tänker Liv.

Hon ser Petter framför sig, känner värmen sprida sig i bröstet. Tillsammans pratade de sönder sorgen – malde den i bitar med sina ord – och fick så småningom uppleva korta stunder då de kunde skratta åt gemensamma minnen: pappan som tramsade sig inför deras kompisar eller gick så helt upp i sitt läsande att han glömde bort att komma ner till middagen.

Det var nu Carl kom in i hennes liv. Hon minns festen som både hon och Petter efter lång tvekan hade bestämt sig för att gå på; det var dags att möta omvärlden igen, dags att tillåta sig att vara glada.

En bekant till dem hade hyrt in sig på nyöppnade Le Bistro för att fira sin födelsedag. Sorlet av röster och ljudet av klirrande glas spred sig i lokalen. Liv fick Carl till bordet: en snart utexaminerad läkarstudent, uppmärksam och välartikulerad och uppenbarligen på förhand informerad om tragedin som drabbat hennes familj. Hon minns hur lätt det hade varit att prata med honom. Långt efter att desserterna var uppätta och alla andra hade gått mot dansgolvet, hade de suttit kvar vända mot varandra, stolarna tätt ihop. När han bad om hennes telefonnummer tvekade hon inte. Han kom i precis rätt tid, tänker hon.

Dagarna och kvällarna var inte längre så outhärdliga. För Liv var det nätterna som var värst. Hon tvingar sig motvilligt att minnas och drömbilderna får henne till och med nu, efter så lång tid, att rysa.

Dimman låg tät och mitt i töcknet syntes pappan isande klart där han klamrade sig fast vid ett stup. Han ropade på henne, om och om igen. Hans röst lät tunn och ekade mot bråddjupet därnere. Hennes kropp fylldes av fasa. Hon sprang mot honom, men benen var tunga och det tog alldeles för lång tid. Ibland störtade han mot klipporna nedanför innan hon ens tagit ett enda steg. Ibland nådde hon fram till avgrunden, fick tag i hans hand och drog med hela sin kraft. Knogarna vitnade och hon tog spjärn med fötterna. Sedan gled hans hand ur hennes. Inte en enda gång lyckades hon rädda honom. Hon vaknade varje gång

våt av skräck med pulsen dunkande i tinningarna.

Efterhand hade sorgen bleknat. Drömmarna förvandlades med tiden till en trygghet istället för ett hot.

Liv fingrar på böckerna genom plasten. Hon ser sig omkring. Nakna trädkronor skymtar ovanför ett plank och hon hör barnröster på avstånd. Hon drar med handen längs räfflor i träet och kommer fram till en grönmålad smidesgrind. Hon hör hur någon visslar; en man i overall går med en kärra och räfsa på trusgången därinne. Liv öppnar grinden och går in.

Parkens gräsmattor kantas av väldiga kastanjer. De måste vara uråldriga, tänker hon, och plockar upp de förfrysta resterna av ett taggigt skal. Hon sträcker på sig och drar ner luft i lungorna.

De som arbetar i närheten har smugit sig till några minuter i solskenet; tidningar och vantar tjänar som sittunderlag mot bänkkylan. Liv nöjer sig med att vandra runt på stigarna. Hjärtat bultar starkt och rusigt och hennes rörelser känns fjäderlätta. För varje steg ökar insikten om hur kvävd hon verkligen varit: en marionett, fastnaglad i känslomässiga trådar.

Hon rynkar pannan. Så länge hon inte kan låta bli att se Carls ansikte framför sig, kan hon inte känna sig fri. Minnena från restaurangkvällen sköljer över henne.

Hela familjen hade varit på Domtrappkällaren i St. Eriks Gränd. Krogen var inhyst i själva muren som omgärdade Uppsala domkyrka, och en gång om året bjöd Livs farmor på en festmåltid där.

Liv minns att hon var den i sällskapet som hade kommit sist till restaurangen, andfädd efter den hastiga promenaden från en sen föreläsning. De andra hade redan satt sig och hon skyndade att hänga av sig ytterkläderna.

Hennes bröder Per och Petter satt på varsin sida om farmodern. Per var affärsman och var alltid, även när han inte arbetade, för upptagen av sig själv och sitt för att verkligen höra vad man sa till honom. Petter var mjukare, mer

lik henne själv. Han var snart klar med sina juridikstudier och ville bli åklagare.

Det fanns en ledig stol intill Carl och Liv slog sig ner. Han gav henne en hastig puss på kinden och återgick till att svara på de andras frågor om AT-tjänstgöringen och hur det stod till med hans föräldrar. Liv svepte med blicken runt bordet. Pers fru Jannike, höggravid med deras första barn, fjäskade för farmodern. Petters fästmo Maud, som Liv tyckte bättre om, bad om att få in lite extra sås. Farmodern deklarerade med hög röst att Maud kanske hellre skulle behöva hålla igen lite. Livs mamma bytte hastigt samtalsämne.

Liv rynkade på pannan. Hon vände på huvudet och såg bort mot dörren. Ända sedan pappans död hade de alla fjättrats i ett välmenande men destruktivt mönster av omsorger om varandra. Mammans röst ringde i hennes öron:

”Vi vill ju bara ditt bästa.”

Liv suckade. Rollerna som var hennes, plikttrögen dotter och tacksam flickvän, hade blivit alltmer hycklande. De satt alla fast i en härva av hoptrasslade snören som ingen kunde reda ut.

Krogen var dunkelt upplyst. Hon petade med gaffeln i maten framför sig. Taket med det välvda murverket kändes tryckande över hennes huvud. Hon skruvade på sig. Det var hela tiden som om de talade förbi varandra, som om samtalen fylldes med obetydligheter istället för vad som var viktigt. Hon studerade ansiktena runt bordet. Mamman såg ansträngt glättig ut, onaturligt rosig om de noggrant sminkade kinderna. Farmodern granskade alla med sina vaksamma rovdjursögon och Per pratade med högljudd röst i sin mobiltelefon.

När mamman för andra gången klagade över att rådjursadeln inte var genomstekt och farmodern uttryckte åsikten att Liv och Carl snart borde förlova sig, kände Liv hur spårren som var en del av hennes väluppfostrade personlighet drogs ut. Hon exploderade i miljoner små vassa skärvor.

”Nu får det väl för in i helvete vara nog!” Hon vrålade så högt att gästerna vid de andra borden förvånat vände sig om åt deras håll. ”Jag ska flytta härifrån för jag står fanimej inte ut med nån av er längre!”

Servitrisen som stod närmast ryckte till och tappade ett fat med ankbröst.

Det rullade iväg över det stenlagda golvet och skramlade ihåligt i tystnaden som följde. Farmodern blev mörkröd i ansiktet. Bröderna och deras fruar tittade frågande på varandra. Livs mamma gapade som om hon inte fick luft, och lyckades sedan pressa fram:

”Men läkarlinjen då, du kan ju inte sluta nu. Det är ju läkarlinjen vi talar om.” Det sista nästan bräkte hon fram genom chocken och tårarna. ”Och Carl då, vad säger han?”

Carl hade inte sagt ett ord. Han bara satt där med vinglasen höjt utan att dricka. Liv försökte släta över sitt utbrott nyss, men hörde hur hon bara stammade något osammanhängande. Petter gjorde en ansats för att försöka hjälpa henne, men han hejdade sig när han såg farmoderns sylvassa blick. Mamman satt och plockade med lanneservetten i sitt knä och andades i ansträngda pustar. Liv sökte Carls ögon, men han vägrade enträget att möta hennes.

Hon reste sig upp och tog sina ytterkläder. Hon snubblade ut och dråsåde nerför trappan, slog i knäet men tog sig snabbt upp på fötter igen, sprang utan att se sig om. Efter en stund var hon tvungen att hämta andan. Hon blev stående vid bron i halvmörkret; bara en ensam gatlykta spred ett blekt sken. Det var alldeles tyst – inga studenter skrålade ikväll – och hon stirrade länge ner i Fyrisåns isande virvlar.

Inte förrän hon var hemma i sin och Carls lägenhet märkte hon hur mycket hon frös. Hon behöll ytterkläderna på och kröp ihop som en boll under filten på dubbelsängen. Hon slets mellan en innerlig önskan om frihet och skuldkänslor som skavde så att det värkte.

Hon betraktade högen på Carls nattygsbord: ett tjockt verk om klinisk fysiologi, ett nummer av *Time*. På hyllan under låg några romaner. Hon sträckte sig dit och tog fram den översta, drog med fingret i dammet som täckte omslaget: *Den vidunderliga kärlekens historia*. Hon svalde. Silverarmbandet låg intill böckerna. Han brukade alltid ha det på sig; varför han inte hade det just ikväll visste hon inte.

Till slut somnade hon och när Carl inte heller dök upp på morgonen stuvade

hon ned det hon fick plats med i två resväskor och tog en taxi till stationen.

Liv tar ett par hastiga kliv åt sidan; en cyklist susar förbi alldeles intill henne och hon rycks upp ur sina tankar. Hon går så fort hon orkar, borrar fötterna hårt mot gruset, som om den fysiska ansträngningen ska tvinga Carl ut ur hennes sinne. Hon kommer ut genom parkens huvudentré och märker att lägenheten är ganska nära. Bara några kvarter till och sedan ska hon kunna skymta huset.

När hon närmar sig den grå fasaden, ser hon sin granne igen. B Larsson står vid busshållplatsen med ett block och en penna i handen. Vad håller han på med egentligen? Hon saktar in. För varje buss som stannar till – två stycken hinner komma och åka så länge Liv betraktar honom – skriver han ner något i sitt block. Så underlig han är. Nu sträcker han på sig och viftar med pappren framför en busschaufför som har kommit för att börja sitt skift.

Liv går in till sig. Hon tänder bara lampan över sängen, låter resten av lägenheten vila i mörker. Hon packar upp böckerna, drar av sig jeansen och kryper ner under täcket. Att läsa och sedan sova. Det är allt hon begär.

Liv har tagit för vana att gå en promenad varje morgon hon inte har föreläsning, alltid samma runda, bort till parken och längs stigarna där. Hon går helst nära ån där kastanjerna krämar sig i vattenspegeln under vindstilla dagar. På hemvägen stannar hon till på Borgströms konditori i kvarteret intill hennes och köper en mugg kaffe som hon tar med sig. Det är oftast samma expedit som står bakom disken: en medelålders kvinna, lite rund och rödkindad. Den trötta blicken lyser upp när Liv kommer. De brukar utväxla några fraser om vädret eller något annat trivialt, och Liv tycker om det. Denna mänskliga kontakt är tillräcklig.

När hon kommer tillbaka den här morgonen sitter det en katt och jamar innanför porten i trapphuset. Hon snubblar sänar över den.

Svansen sveper som en skabbig dammvippa över golvet. Katten gnider sig mot hennes ben och hon böjer sig ner och stryker den över pälsen. När det hörs en duns från en av lägenheterna, sätter den av uppför trapporna.

Hon går mot sin egen dörr och tar fram nycklarna ur fickan. Samtidigt lystrar hon. Undrar om någon släpper in katten däruppe? Nej, det hörs inget. Sedan hör hon katten jama igen, högre och högre. Hon suckar och går uppför trapporna.

På våningen ovanför hennes finns ingen katt. På dörren till vänster står det ”Mattsson.” Under namnskylden hänger en teckning, föreställande en flicka, en mamma och en hund. Är det här Bella bor? Bilden är skickligt utförd även om man kan ana att det är ett barns verk, tänker hon. Har de alltså en hund? Kanske ingen katt i så fall.

På nästa trappavsats hittar hon den. Katten jamar förtvivlat och hoppar och klöser mot den högra dörren. Liv sätter sig på huk. Stackars lilla krake.

Enligt skylten på dörren tillhör lägenheten en ”V Sandberg.” Dörrklockan skorrar. Hon trycker flera gånger, men ingen öppnar. Kanske kan hon ringa på hos någon annan granne och höra sig för om de vet något. Om inte?

Liv lägger handen på dörrvredet, trycker till. Och då glider dörren upp. Katten far förbi henne som en projektil. Liv blir stående i dörröppningen.

”Hallå? Är det nån hemma?”

Liv lyssnar inåt lägenheten, men kan inte urskilja något ljud som tyder på en mänsklig närvaro. Försiktigt kliver hon över högen av tidningar och reklam som ligger på mattan och tar några steg in i hallen. Luften som slår emot henne är unken, inpyrd av cigaretter.

”Hallå?”

Fortfarande inte ett ljud. Hon kikar inåt. Lägenheten verkar ha samma planlösning som hennes, fast spegelvänd. Golvplankorna knarrar under hennes fötter när hon går genom hallen. I vardagsrummet är persiennerna fördragna. En storblommig soffa täcks nästan helt av veckotidningar och olika plastpåsar och kartonger. Mot ena väggen står den största guldspiegel Liv någonsin har sett.

I ett hörn på soffan ligger katten, hopkrupen som en kringla. Den spinner belåtet över att vara hemma. Tyget runt den är grått och dunigt av katthår.

Ska hon fortsätta? Katten är ju hemma nu. Något driver henne framåt.

Hon smyger så tyst hon kan. Pulsens bultar tätt under huden på halsen. Hon passerar snabbt genom sovrummet.

På bänkskivan står en stapel med smutsiga tallrikar. I diskstället vilar en ensam kaffekopp. Vildvuxna krukväxter förvandlar fönstret till en djungel, där bara ett blekt ljus tränger sig igenom. Liv märker att hon sätter foten i något blött. På bordet ser hon en tomflaska och ett omkullvält glas som vilar i en pöl av genomskinlig vätska. Säkert samma som runnit ut på golvet. Liv doppar fingret i det blöta och rynkar på näsan. Vodka?

Hon går fram till vasken och tittar ner. Hon håller handen för näsan och munnen. Där står en skål med matrester; det är omöjligt att se vilken rätt det en gång varit. Ett tjockt luddigt lager täcker ytan och lukten får det att vända sig i hennes mage. Hon backar hastigt därifrån, rakt in i en köksstol som brakar omkull. Då hör hon en röst inifrån sovrummet.

”Vem är det?”

Paniken väljer fram i henne.

”Vad gör du här?” Rösten är hes, fientlig.

Liv hör hur det gnisslar i sängens resår, en lampa tänds. Hon måste passera sovrummet för att ta sig ut. På sängen där hon bara trott att det låg bråte ser hon nu en kvinnas gestalt. Kroppen är mager och insvept i en luggsliten morgonrock. Fötterna är bara och tårna med de gulnade naglarna spretar som fågelklor.

”Du kan för fan inte bara gå in i nån annans lägenhet!”

Kvinnan kämpar sig halvvägs upp. Hon hostar och hötter med handen. Liv ser en våt fläck breda ut sig på lakanet och tar ett steg bakåt.

”Förlåt mig, jag ville bara...”

”Ge dig iväg!”

Kvinnan griper efter ett askfat på nattygsbordet och kastar det mot Liv. Det når inte fram utan landar med en duns på golvet framför henne. Liv står som fastfrusen och bara stirrar, omväxlande på kvinnan och på golvet där fatet har gått i bitar och spytt ut en hög av fimpar och aska runt sig. Men förlamningen bryts och hon vänder hastigt om. Hon är snabbt framme vid ytterdörren och trycker upp den med hela sin tyngd.

Inte förrän hon är inne i sin egen lägenhet kommer tårarna. Hon hulkar utan att kunna sluta. Snoret rinner. Varför släppte hon in den förbaskade katten? Hon torkar näsan och försöker andas sakta och medvetet, men hjärtat vägrar att slå lugnare. Hon ser om och om igen kvinnans hätska men dimmiga blick framför sig.

Kvällen sänker sig över staden. Husens färger djupnar i det avtagande ljuset. Människorna skyndar sig in i värmen, var och en till sitt.

Liv sitter uppkrupen i fönsterkarmen i köket. Därifrån kan hon se över innergården in i några av kvarterets andra lägenheter. Det är tänt i flera av fönstren; i några lyser adventsljusstakar som ännu inte plockats undan sedan julfrändet. Hon ser en kvinna som håller upp något i ett glas; i ett annat fönster står en man och plockar vissna blad från en krukväxt. Den kvällsmörka inramningen gör att människorna framträder tydligt. De lever där innesluta i sina kuber, i sina egna avgränsade världar. Det är som ett skådespel, tänker hon.

Liv tänker på kvinnan med katten. Undrar om hon har någon som bryr sig om henne? Som pysslar om henne ibland? Hon gnider med handen mot bröstkorgen. Undrar vad de andra gör där hemma? Hon avbryts i tankarna av de numera välbekanta dunsarna från lägenheten ovanför.

Bella står i sitt rum och studsar med en glittrig boll – i golvet, på väggen, tillbaka i handen. Hennes mamma är inte hemma ännu, men Bella har en egen nyckel så hon kan komma in när skolan är slut och fritids stänger för dagen. För den delen är det långt ifrån alltid hon går till fritids, men det vet inte hennes mamma om. Ikväll jobbar mamman inte. Hon är på restaurang med Christer.

Bella stoppar bollen i lädan tillsammans med de andra och går ut i köket. Ur kylskåpet plockar hon fram bröd, smör och ost. Hon tittar på klockan. Snart kommer mamma hem. Det får bli teven så länge. Då hör hon steg i trapphuset. Hon stannar upp. Håller andan.

Stegen tystnar redan på första våningen. Hon känner igen ljuden från gubben därnere som skramlar med sina nycklar. Bella suckar, slår på teven och sjunker ned i soffan. På skärmen framför sig ser hon en man och en kvinna tätt sammanslingrade. Hon byter kanal.

Birger har varit länge hos sin mor. När han kom dit, hade hon suttit i allrummet precis som hon brukade, men hon var sig inte lik. Ögonen var rödgrätta och blicken frånvarande. Birger talade mjukt till henne om allt han kunde komma på att berätta: om den senaste sparbössan han köpt, om bussbolagets senfärdighet och slarv.

Han hjälpte till att flytta in hennes tillhörigheter i det nya rummet och gick iväg och köpte en begonia som han ställde på hennes bord vid fönstret. Sedan väntade han. Hon åt bara ett par skedar av gröten som serverades till kvällsmat och när de bäddade ner henne strax efteråt protesterade hon inte. Till slut tog han bussen tillbaka hem. Hon mår nog lite bättre imorgon, tänker han, men han känner sig inte övertygad.

Han hör en duns utifrån trapphuset, följt av en katts jamande och en dörr som slås igen. Violet, tänker han.

”Kattfan!” Violet sparkar efter katten som har försökt springa ut när hon satte en hastigt ihopsamlad påse med det värsta skräpet utanför lägenhetsdörren. Sedan ångrar hon sig och tar istället upp katten i famnen och smeker den sakta. Hon går mot soffan med stela steg och slår sig ner där katten tidigare legat. Hon tar ett djupt andetag och rynkar på näsan. Svett och smuts, en gammalkvinnas doft. Hon suckar och begraver sina smala fingrar i kattens päls. Den spinner och sträcker upp tassarna mot hennes bröst. Huvudet dunkar och rummet snurrar sakta runt henne. Hon sätter ner katten på soffan och reser sig mödosamt. Med en stödjande hand i rygglutet trevar hon sig ut i köket.

Hon tar ett glas ur ett av skåpen och fyller på med kallt kranvatten. Rynkar på näsan åt de möglade matresterna. Några uppfriskande klunkar sköljer bort den värsta smaken i munnen. Hon tar fram burken med torrfoder, stönar lite när hon tvingas böja sig ner, och fyller på skålen som står bredvid kylskåpet. Hon hör dunsen när katten hoppar ner från soffan och de mjuka trampdynorna som styr mot köket. Just i det ögonblicket kommer vetskapen till henne. Det har varit någon inne i hennes lägenhet idag. Jo. Det är hon säker på.

Liv ser hur ljusen i fönstren hos grannarna släcks ner ett efter ett. Hon fantiserar om vilka dessa människor är. Nu sätter de sig kanske i tevesofforna eller kryper ner i sina varma sängar. Hon vill inte att det ska bli mörkt och tomt i deras fönster. Hon drar koftan tätare omkring sig.

INGRID TITTI MÅNSSON

EN HELT VANLIG SVENSSON

1

Statsministern lutade sig bekvämt tillbaka i tågsätet. Han tittade ut genom fönstret och såg landskapet snabbt flyga förbi. Ljusa öppna fält varvades med röda stugor och mörk skog. Det kändes avslappande, nästan lite sövande med ljudet från tåget. Han hade vänt ut och in på sig själv vid den senaste partiledardebatten, och det var med nöd han klarade av att knappa ut sig från kansliet och sedan ta stegen in i taxin som väntade vid utgången. Och taxichaufförens babbel om ”hur hans och regeringens beslut drabbade än den ena än den andra” gjorde att han helst velat skrika: ”Bestäm själv så får du se hur det går!” Istället stack han till chauffören en extra sedel ur egen ficka. Annars betalade han med sitt tjänstekort som han noga höll åtskilt från sin privata ekonomi. Ett visst inköp av choklad svävade som en mörk skugga över politiken. Han kunde känna den ljusa chokladen långsamt smälta i munnen för att till sist njuta av de små, sega bitarna som blev kvar till slutet. Och det var dem han uppskattade mest, de där sega.

Konduktören närmade sig hans plats och han visade upp biljetten, som låg på det nedfällda bordet, medan han avvärjande vinkade mot livvakterna, som följde hans minsta rörelse. Konduktören skrev sin markering på biljetten, önskade trevlig resa och Sven slöt ögonen på nytt.

Han vaknade med ett ryck samtidigt som tåget hastigt bromsade in. Det var inte inbromsningen som egentligen väckte honom, utan han hade plötsligt fått en ingivelse. Hans kolleger brukade inte alltid tycka om hans förslag, men oftast fick han sin vilja igenom ändå. Den här idén skulle väl knappast någon ha något att invända emot? Han fattade tag i sin svarta portfölj och drog till.

Han gjorde ett nytt försök, men den satt hårt fastkilad mellan sätena. Han bad en av livvakterna hjälpa till. Väskan kom loss och han skickade iväg ”Lillen” till restaurangvagnen efter kaffe.

Livakterna var inte så dumma i alla fall.

Han drack försiktigt av det varma kaffet och plockade fram anteckningsboken. Pennan satt som vanligt fastkedjad i portföljen, en idé som han kände sig extra stolt över. Pennorna brukade annars få så kallade fötter och inte finnas till hands när de som bäst behövdes. Oftast försvann de när en viss person fanns i hans närhet. Finansministern, Kaj Åkerman var den skyldige. Han hade alltid ett visst ekonomiskt tänk med i allt. Särskilt genom att för egen del, som ett gott föredöme förstås, försöka hålla sina omkostnader nere på alla sätt. Han brukade passa på att norpa till sig en penna så ofta han kom åt. Sedan bannade han statsministern genom att predika att han måste vara mer sparsam med pennorna.

”Använd daaatorn”, brukade han ryta.

Statsministern hade en gång ställt honom mot väggen och frågat hur det kom sig att hans pennor alltid brukade saknas, just när finansministern varit inne på hans rum, vilket ministern, rödare i ansiktet än vanligt, inte haft något svar på. Statsministern blev på gott humör när han tänkte på sin kollegas snopna min när han för några veckor sedan, vid eftermiddagsfikan, på sitt vanliga vis försökt stoppa en penna i bröstfickan. Han hade gått rakt i fällan. Portföljen drogs ned från bordet samtidigt med de nyss fyllda kaffekopparna vars innehåll stänkte ned finansministerns skjorta och kostym.

Sedan dess hade han fått ha sina pennor ifred.

Några dagar senare, åter i Stockholm, kallade statsministern till möte. Samtliga regeringsmedlemmar var på plats. Kaffedoften lockade, den spred sig genom rummet runt de små chokladbiskvierna som låg prydligt uppradade på vita fat.

Först hade det blivit protester.

Alla hade skakat på huvudet och sett ut som frågetecken. Sedan hade han förklarat att han behövde en ”time out”.

”Det är nyttigt för alla politiker”, sa han. ”Bara vi inte tar en samtidigt”, var han noga med att lägga till. ”Det är helt nödvändigt att komma ut i verkligheten. Hur ska vi annars kunna fatta relevanta beslut?”

Kollegorna hade nickat och till slut fick han gehör för sin idé.

Dörren stod som vanligt uppställd och Annika gick in i den spegelprydda cafédelen som låg innanför öppningen till vänster. En svag doft av cigarettök trängde ut från toaletten. Hon tryckte till dörren. Hårt. Alltid samma sak! Var det verkligen så svårt att låta bli att röka? Rökförbudet var i alla fall en befrielse. Nu gick det att andas i lokalen utan att bli förgiftad. Hon sköt upp svängdörrarna med ryggen och drog in den överfulla vagnen med brickor. På andra sidan steg ångan från diskmaskinen upp mot taket, medan kylan från den öppna bakdörren dämpade värmen. Ingen syntes till och hon skyndade nedför den branta trappan och in i omklädningsrummet. Egentligen var det synd att ens kalla det för ett rum. Ena väggen täcktes av några låsbara skåp av varuhusmodell, fast utan myntinkast. Nedanför de röda skåpluckorna stod en liten bänk som man knappt kunde få plats att sträcka ut sig på och längst in i rummet fanns dörren in till toaletten. Efter en stunds rotande i väskan läste hon upp skåpet och bytte om. Nedanför spegeln, i handfatet inne på toan, avslöjade en svagt guldfärgad rand ett ständigt pågående läckage från kranarna. En påminnelse om att dagarna var fyllda av annat som ideligen krävde snabbare lösningar. Med ett silverfärgat spänne fäste hon upp hårslingan, som hängde ned från den annars prydliga hästsvansen. Hon satte fart, två trappsteg i taget och det stramade rejält i skinkorna – shit, så otränad hon var!

”Tyckte väl att jag hörde något där nerifrån!”

Högst upp, i dörröppningen till köket, stod Mia. Den lila baskern som hon hade på huvudet påminde Annika om att de skulle ha franska veckor. Det hade hon helt glömt bort.

”Har du sett vad vi ska ha på oss förutom basker?” fortsatte Mia.

Hon vände sig bort medan Annika tog sig upp för de sista trappstegen. Under Mias näsa satt en svart, ganska smal mustasch som svagt pekade uppåt i ändarna. Mia viftade med baguetten hon just nappat åt sig. ”En smörgös ellör en...”

Hon avbröts av en röst utifrån butiken.

”Hallå, är det ingen som expedierar här?”

Mia grimaserade, pekade på bänken där påsen med baskrarna stod och försvann ut i butiken, stack in huvudet igen och fingrade på mustaschen.

”Det finns fler av de här, på kontoret.”

Annika prövade en av de lila medan hon hörde Mias röst utifrån butiken:

”Själv tycker jag bäst om dem med äpplen i. Jodå, de är alldeles nybakade. Javisst, wienerbröden med.”

Tonfallet fick Annika att småle. Om Mia fick bestämma så skulle det helst finnas en skylt på glasmontern med tydliga budskap som svar till kundernas ”onödiga” frågor: – Javisst, ni kan lita på det personalen säger. När vi uppger att kopporna står bredvid kaffepannorna borta på bordet så gör de det, titta bara en gång till! – Jodå, brickan passar i brickstället, det är bara att pröva igen! Fast Annika brukade tänka att det inte var lätt att vara kund heller. Hon kunde själv känna sig vilsen på andra caféer eller matställen. Allt som var självklart för personalen var inte lika uppenbart för kunderna.

Det var i alla fall rätt storlek på baskern och den såg helt okej ut, men mustaschen fick vänta. Annika lyfte ned lapparna med dagens beställningar, som hängde fastsatta med sedelklämman bredvid fönstret som stod lite på glänt. Skratten utifrån fick henne att kika ut genom rutan. Där satt de, bagarna, i den kyliga morgonluften och fikade på bakgården. Hon var inte direkt avundsjuk på dem, de förtjänade sin fika till fullo. Att börja klockan två, tre på morgonen var inget hon ville byta med. Hon knackade till på rutan och vinkade. De tecknade tillbaka att hon var fin i baskern.

Hon gick igenom dagens beställningar. En tolvbitars och två åttabitars till halv två. Hon sneglade på klockan som satt bakom henne ovanför bänken. Den var strax över halv nio. Hon hoppades att det skulle finnas tillräckligt med lax, och att äggen var kokta, annars skulle det bli snärjigt. Det var måndag och visserligen var det helgpersonalens jobb att se till så att laxen blev gravad, men det var inte alltid att de hann med.

Hon kikade in i kylen och blev genast på gott humör. Laxen fanns där den skulle och det gjorde de kokta äggen med. Pekfingret siktade in sig på on-knappen och ljudet från Radio Stockholm ”etthundratrekommatreeee” strömmade ut i lokalen, medan hon gick fram och öppnade diskmaskinen. Hon drog ut korgen och ställde in en ny omgång koppar och fat och fortsatte sedan förbi bakdörren och nedför den korta trappan till bageriet. En doft av kanel och smör svävade runt i den varma bageriluft. Hon såg sig om efter bottnarna till smörgåstårterna. Längst ned på plåtstället, under de nygräddade kanelbullarna, drog hon fram de färdigskurna bottnarna. På vägen upp slank hon in i den stora kylen och tog med sig bunken med majonnäs. Tvekade, men kunde inte motstå att ta en liten smakbit ur bunken med chokladtryffeln som frestande stod inklämd mellan mandelmassan och biskvibottnarna.

När hon kom upp hade Laila och Emmy kommit och även de hade fått på sig varsin basker och tryckt dit en mustasch.

”Snälla Annika! Kan inte du och jag byta plats? Jag har nästan inte sovit någonting i natt. Det skulle kännas skönt att slippa var ute i butiken, känns inte som jag orkar med några kunder idag.”

Laila såg verkligen trött ut. Trots att hon var välsminkad trängde skuggorna fram från de mörka ringarna under ögonen.

Annika svalde det sista av tryffeln.

”Jo, det kan vi väl. Det är tre smörgåstårter till halv två.” Hon ställde ned bottnarna på bänken och fortsatte: ”Det finns gott om lax och ägg i kylen.”

Mia stack in huvudet igen. ”Någon måste komma ut nu, det packar på i butiken!”

Annika strök av kladdet från utsidan av majonnäsibunken mot det volangprydda förklädet och skyndade ut i butiken där hon greppade spettet med nummerlappar uppe på disken.

”Nummer tjugosju!”

På andra sidan disken sträckte en välbekant kund fram sin lapp. Han tillhörde en av de många stamkunder som fanns och var alltid inne minst en

gång om dagen. Annika hälsade, plockade fram en liten påse och gjorde sig beredd att lägga i en ananasdessert med brödtängen. Mannen framför henne såg sig tveksamt runt.

Det var likadant varje gång.

Först valde han en god stund bland kondisbitarna och låtsades ha svårt att bestämma sig. Han svepte hastigt med blicken över ananasdesserten och lät den växla fram och tillbaka mellan katalanerna och Sarah Bernhardt för att till slut dröja kvar en längre stund vid den vita glasyren på mintkakorna. Sedan la han huvudet lite på sned och skrynkade ihop ansiktet och sa med gråtfärdig ton:

”Jag tror att jag tar en ananasdessert.”

Alla på konditoriet kallade honom för ”Ananasdesserten”. Tjejerna visste precis hur ritualen brukade vara. Man skulle inte låta sig luras av den kvardröjande blicken, det slutade alltid med samma sort i alla fall och Annika kunde förstå honom. Chokladdoppad mandelmassa med flagad mandel och en ananasbit i var oslagbart gott.

Ananasdesserten var inte den enda stamkunden. Konsulinnan Fru Bergensträhles franska hjälpreda ringde varje dag och beställde ”fyra pirååger”, och försäkrade sig i minst en kvart ”att de måste vara absolut färrska.” Det var ingen som orkade med hennes tjatande och alla gjorde sitt bästa för att undvika det dagliga samtalet. Inne i köket bredvid fönstret fanns en städskrubb dit telefonsladden lagom räckte in för att man skulle kunna stänga dörren om sig när man ville prata i fred. Annika visste inte hur många gånger hon blivit inlurad i skrubben i tron att det var någon som ville henne något viktigt.

”Annika! Telefon till dig.”

Väl inne i det trånga utrymmet hördes i andra änden av luren hjälpredans förmaningar om att ”piråågerna måste vara riktigt färrska till konsulinnan och igår var de minsann inte det”, och så blev hon fast ytterligare en evighet där tiden försvann när den egentligen behövdes till nyttigare saker.

Officiellt var Sven tjänstledig.

Inofficiellt var han på span. På span i livet. Han ville se något annat än politik. Visst var allt i samhället politik. Men att dag ut och dag in vistas bland likasinnade, oavsett partifärg, där alla på något sätt ändå var av samma planetes material, var inte livsutvecklande. Många nätter hade varit sömlösa, och det hade smugit sig på honom hur begränsad och tyngd han egentligen var. Begränsad och tyngd var tunga ord som han länge smakat på och som inte lämnade honom ifred. Idén hade kommit som en befrielse. Han hade sagt till sina kolleger att han helt enkelt ville ut och se sig omkring. Få en förnimmelse av hur det kan kännas att bara vara en vanlig medborgare, en helt vanlig Svensson.

Sven drog några tag med kammen och rättade till frisyren. Så här långt hår hade han inte haft sedan skoltiden då de flesta av killarna haft håret långt nedanför öronen. Visserligen var det inte ens i närheten av de längderna, men det kortsnaggade håret han haft de senaste åren gjorde att det kändes så. Han tog av sig glasögonen, petade in de införskaffade linserna och tyckte själv att han såg yngre ut än han hade gjort på länge.

Med skinjackan i handen och med sällskap av livakterna tog han tunnelbanan från Gamla Stan i riktning mot Rådmansgatan. Det var ovanligt mycket folk, trots att det inte var rusningstrafik, och det var ont om sittplatser. Han stod inträngd längst in i hörnan vid det ena dörrparet. Han såg sig runt i vagnen. Situationen kändes angenäm. Ingen uppmärksammade honom mer än någon annan. Han log mot livakterna.

De log inte tillbaka. – Jävligt dum idé det här. Svetten bröt fram i pannan på Lillen.

Lillen var inte alls liten. Han var strax över en och nittio och de åttiosju kilona satt väl fördelade på den trimmade kroppen.

”Ruter dam här, jag upprepar ruter dam här!”

Det rasslade i öronsnäckan.

”Situation ruter dam. Uppfattat!”

Ruter dam var lika med allt lugnt. Livakterna kunde pusta ut, åtminstone för stunden.

Dörrarna stängdes och tunnelbanan satte fart. En kvinna vid dörrparet mitt emot vände sig om och fokuserade på Sven som stod alldeles bredvid.

”Dags att plocka fram biljetten!”

Hon tittade på Sven som i sin tur tittade på Lillen som var upptagen med att ställa in öronsnäckan och därför inte riktigt närvarande.

”Biljetten?” fortsatte hon.

Sven såg fortfarande lika undrande ut.

”Biljett...”, stammade han. Det var Lillen som ordnat med biljettköpen. Han sökte kontakt med livakten som var helt skymd av en grupp människor som från ingenstans slöt sig allt tätare runt omkring honom själv. Han hade alltid tyckt illa om trånga utrymmen och nu började det kännas riktigt obehagligt. Han uppmanades återigen att ta fram biljetten och denna gång var tonfallet hotfullare.

”Nå! Hur var det med biljetten?”

Lillen kom till undsättning. Han kopplade greppet om de två närmaste kontrollanterna och fick ned dem på golvet. Livvakt nummer två hade också gett sig in i striden och fajten var i full gång. Folk runt omkring tittade tyst på och drog sig snabbt undan inne i vagnen medan tunnelbanan saktade farten och långsamt rullade in på T-centralen. Dörrarna öppnades och Sven tog chansen. Han sprang ut på perrongen och rusade uppför rulltrapporna till höger. Han kryssade sig vidare fram mellan strömmen av folk mot Centralstationen på väg i båda riktningarna, kastade en snabb blick bakåt och förväntade sig se livakterna dyka upp. Ingen syntes till. Nu sprang han inte längre utan gick istället i rask takt. Han tog till höger uppför nästa rulltrappa och fortsatte rakt fram genom folkhoppen som trängdes utanför posten. Fortsatte i riktning mot Norrlandstågen, passerade Burger King och tog sig in till Arlandatågets inglasade biljetthall. Där tog orken slut. Han satte sig ned på en av de lediga stolarna med ryggen åt

fönstren. På andra sidan hade han god utsikt mot perrongerna. Han sneglade försiktigt runt och fick ögonkontakt med en dam som befann sig på platsen mitt emot. Damens blick dröjde sig kvar i hans för ett kort ögonblick, men hon intresserade sig sedan istället för tavlan där avgångstiderna stod.

För en gångs skull kände han sig fri.

Hur länge sedan var det egentligen som han kunnat sitta och studera folklivet utan att bli igenkänd? Snabbt slet han åt sig tidningen Metro, som låg på den tomma platsen bredvid honom, och höll upp den framför sig. Utanför glasfönstren sprang Lillen i full fart förbi biljetthallen. Sven höll upp tidningen så långt han vågade utan att väcka alltför mycket uppmärksamhet. Hjärtat bultade och han tvekade, men något inom honom drev på att han skulle förbli där han satt. Det var dumt att blanda in livvakterna i hans nya liv, men alla hade envisats med att han skulle behålla dem. Det var oroliga tider och ingen gick längre säker, kanske inte ens en sådan som Sven Svensson, hade alla varit överens om. Han var tacksam för sina kollegers omsorg, men nu hade han fattat sitt eget beslut. Han skulle ringa Lillen och boka av. Mobilen var också en sak som gjorde att man blev begränsad och tyngd. Men vad gjorde man utan mobil i tvåtusentalet? Den hade ändå mest fördelar. Och fördelar brukar väga över.

Han strosade Vasagatan fram, väntade en stund på grön gubbe i hörnet av Kungsgatan. Löpsedlarna på andra sidan innehöll inga direkta överraskningar. ”Gå dig smal” tillhörde definitivt inte världsnyheter. Han satte fart över gatan och var snart vid Norra Bantorget. Passerade Carl Eldhs stora monumentet och Hjalmar Brantings knutna näve, en symbolisk gest härstammande från antiken, påminde honom om något, något viktigt som pågick inom honom själv.

Sven hade dröjt sig kvar på en av bänkarna, med utsikt över den stora fontänen vid Norra Latin, och till sist hade han kontaktat Lillen. Nu hade han definitivt avbeställt deras tjänster. Han vandrade Adolf Fredriks kyrkogata fram. På vänster sida, mitt emot Praktikertjänst låg Adolf Fredriks kyrkogård. Han gick snabbt förbi. Ena stunden är man en varelse full av liv som andas, tänker, tycker, skrattar, älskar – och i nästa stund finns man inte mer, inte här på

jorden i alla fall, och kanske ingen annanstans heller. Han tog sig över Sveavägen och fortsatte mot Rådmanngatan. Vinden virvlade rakt emot honom och han stannade till och drog upp dragkedjan på jackan. Skyltfönstret framför honom tillhörde Systembolaget och butiken såg ut att tillhöra en av de få i Sverige som fortfarande använde sig av manuell betjäning bakom disk. Det fanns en hel del folk där inne som väntade på sin tur. Självs ville Sven ha något annat i magen än vad Systembolaget hade att erbjuda och knorrandet gjorde sig påmint om att han inte hade ätit så mycket till frukost. Även språngmarschen hade gjort sitt till att öka på förbränningen. Han tog höger in på Odengatan och fortsatte bort i riktning mot Birger Jarlsgatan. Det fanns gott om konditorier längs med gatan som serverade lätta luncher, men de flesta var trånga och hade knappt några bord, och de få som fanns tycktes redan upptagna. Han fortsatte en bit till och kom fram till Lindquists Konditori. Det stora skyltfönstret var fyllt med tårter och bakelser. I mitten stod ett ganska stort porträtt av Kungen och Silvia uppställt och det hängde gurlanger med franska flaggor kors och tvärs innanför rutan. ”Dagens Lunch” stod det med färgglada bokstäver på väggen, resten gick inte att se hur han än knep ihop ögonen. Han tog steget fram mot den öppna dörren och gick in.

Inne på Konsum stod Annika i kö. Hon kunde fortfarande känna hjärtats snabba pulserande rörelse och benen ville inte riktigt bära fast hon stod helt still. Ljudet från bussens bromsar när den tvärnitade på Rosenlundsgatan satt kvar i öronen. Hon hade också känt hur den snuddade henne. Chauffören skakade på huvudet och gestikulerade vilt, medan Annika hade pekat mot skylten och skrikit att ”det var faktiskt ett övergångsställe!” Egentligen visste hon att hon bara haft turen på sin sida. Hon hade inte sett sig för. Bara rusat ut. Endast den lilla marginalen mellan henne och bussen gjorde att hon stod där hon stod.

Så lite kunde betyda så mycket.

Nu stod hon säker med livet i behåll och tre liter mjölk i famnen.

Trots att alla kassaköer såg ut att vara lika långa när hon ställde sig i kön, var hennes den enda som inte tycktes röra sig framåt. Det var i alla fall ingen idé att hetsa upp sig. Istället slappnade hon av och läste på veckotidningarnas framsidor som fanns uppradade vid kassorna. Omslagsflickan på framsidan av den ena tidningen, påminde en del om Laila. Det var nog mest munnen, den och formen på hakan. I leendet på bilden syntes ett litet mellanrum mellan tänderna, just det där lilla avståndet förstärkte likheten. Fast hon på bilden hade ljus cendréfärgat hår istället för Lailas mörkt bruna vars ton hade en dragning åt svart.

Det var först nu på den sista tiden som Annika hade blivit mer och mer övertygad om att något inte var som det brukade med Laila. Hon som i början varit punktligheten själv kom nuförtiden var och varannan dag försent. Ju mer tankarna drog iväg desto mer insåg Annika att förändringen hade funnits där en längre tid. Hon hade bara inte upplevt den så tydligt som nu. När Laila kom ny i våras, babblade hon minst lika mycket som Mia. Nu var hon tystlåten och höll inne med det vardagliga pratet.

Äntligen kunde Annika lägga upp mjölken på rullbandet och norpa till sig en kasse. Två yngre män framför henne, med ringar i både öron och läppar, knackade på det låsta cigarettskåpet.

”Vi skulle vilja komma in här”, sa den ene.

Kassörskan tittade upp och såg en smula beklagande ut.

”Det blir nog lite svårt det. Jag tror att det är alldeles för trångt för er.”

När den första förväningen passerat vek sig killarna av skratt, och det gjorde resten av kön med.

De fick sina cigg och försvann snabbt ut.

Det var inte svårt att le mot kassörskan. Så lite kunde betyda så mycket.

Den här gången såg Annika sig noga för, innan hon korsade gatan. Tillbaka i köket, där lapparna med matbeställningar hopade sig, syntes varken Laila eller Emmy till. Däremot fanns tydliga spår av att bagarna hade hämtat sina lunchtallrikar. Annika la på locket till grytan som låg kvarglömt vid sidan av och torkade upp på bänken. Hon tänkte först bara ställa mjölken på bänken, men ångrade sig och langade in den i kylen och gick sedan ut i butiken där lunchrusningen redan var igång. Vid bröddisken var det tomt. Hon roade sig med att studera lunchkön samtidigt som hon vek kartonger. En man i svart skinnjacka stod i kön. När det nästan var hans tur släppte han förbi de bakomvarande, och när detta upprepats ett par gånger gick Annika runt disken och frågade om hon kunde hjälpa till.

Sven ryckte till, vände sig om och sa att han inte riktigt kunde bestämma sig.

Skönt att Kaj inte kunde se honom nu. ”En statsminister får aldrig tveka”, skulle finansministern ha sagt. Tjejen han stod vänd mot nu var utan tvivel från konditoriet. Han hade lagt märke till de lila baskrarna som stack ut utöver det vanliga. Det fanns något särskilt hos henne, något mer än bara baskern som stack ut. Handen som strök tillbaka den ljusa hårslingan och blicken. Blicken i de blågrå ögonen – om hon bara visste vad hon skulle kunna hjälpa honom med.

Han rodnade över sina tankar och samlade sig för att ta in vad hon sa.

Hon föreslog Ratatouille. Fransk gryta.

Den skulle hon själv välja när det var hennes tur att ta lunch.

”Och glöm inte ta med en bit efterrätt”, la hon till.

Det stod små uppskurna bitar av fransk chokladtårta, garnerade med vispgräddde, som ingick i lunchpriset.

”Det låter bra, jag tar den. Och... tack för hjälpen!”

Annika gick in bakom disken och fyllde på med wienerbröd som bagarna kommit upp med. Hon torkade av bänken som var fylld med brödsmulor. I ögonvrån såg hon den skinnklädde ta en bit av chokladtårtan och med fullastad bricka långsamt balansera sig fram mot platserna i serveringsdelen. Det kändes som om hon hade sett honom förut. Men var? Han var ingen av stamkunderna, det var hon i alla fall helt säker på. Hon putsade vidare på glaset tills ett krasande ljud fick henne att titta upp. Ur serveringsdelen kom Laila rusande. Mustaschen hängde på snedden och fladdrade i kapp med den oknöppta ytterjackan. Hon slet upp dörren och sprang ut på trottoaren, utan att ens titta åt Annikas håll. Kvar på golvet satt den skinnklädde med brickan, grädden och bitar av porslin runt omkring sig.

Annika skyndade fram.

”Hur gick det?” frågade hon medan hon tog tag i hans arm och hjälpte honom upp på en stol. De vita skärvorna marmorades av blodet som droppade från hans tumme. Annika tog snabbt en av servetterna som hon virade runt och sa åt honom att hålla fast änden med handen. Några av kunderna började plocka skärvor från golvet. Annika stoppade dem artigt men bestämt – inga fler skärsår.

”Sitt här så kommer jag strax”, sa hon och tog svängdörren in till köket. Annika slet åt sig en handduk från hängaren på väggen.

”Bra att du kom. Jag hinner inte med beställningarna”, sa Emmy. ”Antingen pratar Laila med någon kille som ringer hela tiden eller så försvinner hon ned på toaletten. Jag har varit nere i bageriet och sagt till om mer potatis och när jag kom upp var hon försvunnen igen och alldeles nyss var fru Bergensträhle i luren och jag fick låtsas...”

Annika avbröt henne:

”Hon är inte här.”

”Klart att hon inte är! Jag pratade ju nyss med henne i telefon”, sa Emmy.

Annika fnissade till.

”Inte fru Bergensträhle”, sa hon, ”jag menar förstås Laila. Hon rusade ut och lämnade en helvetisk mess efter sig i serveringen. Förresten, kan du slå en signal till hennes mobil och kolla var hon är medan jag städar upp därute?”

”Vad är det med henne?” sa Emmy. ”Skittaskigt att bara sticka så där och lämna allt jobb till oss andra!”

”Någonting är det, men nu får vi hjälpas åt med matbeställningarna”, sa Annika.

”Och smörgåstårterna!” Emmy pekade mot bottenarna på bänken.

”Shit, shit, shit! De ska ju vara klara nu!”

Annika fick fart och skyndade ut i serveringen med sopborste och skyffel. Den skinnklädde var vit i ansiktet och det droppade från servetten.

”Jag tål inte att se blod”, ursäktade han sig.

Hon tyckte synd om honom. Här kunde han inte sitta mitt bland lunchgästerna. Hon tog handduken, virade den runt hela hans hand och bad honom komma med. Hon fattade tag under armen och ledde in honom genom svängdörrarna och satte honom på stolen framme vid fönstret.

”Sitt här och vila en stund. Vi ska ordna maten till dig här i stället.”

Annika försvann ut i serveringen och städade upp. När hon kom tillbaka in i köket möttes hon av Emmy och samtidigt stack Mia in huvudet.

”Jag vet att jag är den snabbaste medarbetaren på det här stället och gärna skulle klona mig, men nu måste någon av er två ut i butiken och jag menar NU!”

”Om du går ut, fixar jag smörgåstårterna så kan du komma in när det lugnar ner sig”, sa Annika.

”Okey”, sa Emmy. ”Förresten, Laila går inte att nå. En signal gick fram men sedan kom svararen igång.”

Emmy ryckte på axlarna och fortsatte: ”Vad gör vi nu?”

Sven satt där han satt. Färgen hade återvänt och han kände sig mycket bättre efter att ha fått i sig lite mat. Han rörde försiktigt på tummen. Det stramade i såret som hade fått ett plåster, ett rymdplåster i metallic med 3D-effekt. Metallic eller Musse. Han hade satsat på det som ändå var mest diskret och kände sig åter tacksam att inte Kaj kunde se honom.

Eller var det just nu han skulle det? Sven satt bra där han satt. Kardemumma, kanel och smör bildade doften av nybakat bröd som spreds upp från bageriet och in i köket. Han hade fått en kopp kaffe serverad. Framför sig hade han en betydligt större bit av chokladtårten än vad som fanns uppskuren där ute och det var en hemtrevlig känsla att sitta i köket och se hur smörgåstårterna trollades fram. Persilja trycktes fast på majonnäsbredda kanter, tunna skivor av leverpastej och ost rullades ihop till garnering runt räkor och tomater. Tomater skars upp och sallad och gurka lades i små skålar som medföljde matbeställningarna ut. Själv var han inte alls hemma på matlagning. När han tänkte efter så var han inte det på bakning heller, om nu inte rostat bröd räknades. Men allt det här hade han bestämt sig för att ändra på.

Arbetstempot var högt. Disken åkte in och ur maskinen lika snabbt som maten försvann ut genom svängdörrarna. Och det fanns en viss stämning som han gärna ville uppleva mer av. Musiken från radion strömmade ut i köket och överröstade diskmaskinens oljud. Annika sjöng med i refrängen "kom, kom igen, alla kan väl ha en dålig dag". Hon var sekunder från färdig med smörgåstårterna och lunchrusningen borde snart vara över. Det var glesare mellan lapparna, och när Mia, avlöst av Emmy, kom in med en Ramlösa i handen var den definitivt över.

"Det var nog rekord med folk idag!"

Mia sippade på Ramlösan och slog sig ned på den höga pallen innanför dörren.

"Skulle inte du vara i butiken?" frågade hon Annika.

"Jo, men gissa vem som inte är här?" svarade Annika.

Hon balanserade försiktigt ned smörgåstårterna i kartongerna.

"Laila, eller hur?" frågade Mia.

Annika nickade och tog sig tid att klämma fast hårslingan som envisades med att hänga ned.

"Tyckte väl att det kändes som om vi var en för lite! Vad är det med henne egentligen?" frågade Mia.

"Ingen aning faktiskt. Jag bara vet att hon började uppträda annorlunda efter att hon började träffa den där killen."

"Vilken av dem? Måste säga att jag helt tappat räkningen."

Mia höll upp båda händerna och räknade på fingrarna.

"Jag tänker på honom med den skånska dialekten." sa Annika.

"Är smörgåstårterna färdiga? Kunden är här nu."

Emmy stod i dörröppningen.

"Är precis färdig." Annika räckte henne kartongerna och fortsatte: "Och det är jag med."

Hon sjönk ned på pallen bredvid Mia.

Mia pekade med flaskan mot andra sidan köket.

"Dig har jag inte sett förut. Är det du som är Annikas nya kille?"

Sven höll upp tummen med plåstret, men Annika hann före.

"Det hände en olycka i serveringen, Laila... äh, vi kan ta det sen."

"Snyggt plåster", sa Mia. "Nu tänker i alla fall jag ta lunch. Finns det något kvar i grytan eller har bagarna tagit för sig som vanligt? Mia lyfte på locket, la upp en portion och försvann ned till lunchrummet som låg strax nedanför bageridelen.

Medan Annika gjorde rent efter smörgåstårterna kom Emmy in i köket och sa att räksmörgåsarna tagit slut. Annika skar upp några tekakor med skärmaskinen, bredde på med smör och lät salladsbladen, som hon sköljt, rinna av.

"Hur känns det nu?" frågade Annika.

Det var bara hon och den skinnklädde kvar i köket.

”Betydligt bättre”, svarade han.

”Vill du ha mer kaffe?”

Annika höll fram kaffekannan.

Han tvekade något.

”Om jag inte är i vägen?”

”Nej, det är ingen fara”, svarade hon.

Sven kände att nu måste han säga någonting, inte bara sitta där och dricka kaffe och stirra. Dessutom var han nyfiken.

”Har du jobbat här länge?” frågade han till sist och såg på hur hon med van hand la på äggskivor uppe på salladsbladen och sedan spritsade ett lager majonnäs över dem.

Annika var tvungen att tänka efter. Åren gick fort och flätades in i varandra.

”Både ja och nej. Jag jobbade extra här ett tag medan jag pluggade, men sedan två år tillbaka har jag varit här på heltid.”

”Men...”, hon stannade upp med handen full med räkor som hon pressade laken ur och det salta vattnet droppade ned i vasken, ”...ska jag fortsätta i det här tempot, så vill jag hellre driva mitt eget café. Eller en cateringfirma. Det är i alla fall en önskedröm jag har.”

Hon la omsorgsfullt räkorna i en snygg ring uppe på majonnäslagret, la på en citronskiva och toppade med dill.

”Låter ambitiöst”, sa Sven.

Ur radion strömmade: ”I wonder whats the reason, what are we living for?”

Värmen försvann. Bageridoften byttes ut mot avgaser. Sven tog av upp mot Valhallavägen, rundade hörnet in till Birger Jarlsgatan och fortsatte gatan framåt. Han närmade sig Jarlaplan, där han valde att gena tvärs över Ellen Keys park. Statyn var omgiven av en numera slokande blomsterprakt. Ellen Key hade varit en kvinnlig Zlatan – beträffande massmedial uppmärksamhet. Och kanske att det fanns fler likheter. Att springa efter en boll innanför en uppkritad ruta, där slutmålet är att försöka skjuta in bollen innanför en annan ruta, fler gånger än

vad motståndarna gör, borde i förlängningen kunna tolkas som en fredshandling. Ellen Key hade säkert tyckt att utvecklingen gått i rätt riktning och hållit med om att det var bättre med ett organiserat krig på fotbollsplan – än ett riktigt krig. Sven stannade till och kisade med ögonen. På bronsstatyn framför honom fanns något som inte alls såg ut att höra till. Han tog ett par snabba steg nedför grusgången, klev över buskarna och de visnade blommorna. Med viss möda klättrade han upp på stenplattan, sträckte upp armen mot statyns huvud och lyckades få grepp om baskern. Han borstade av det lösa gruset, och den lila färgen framträdde tydligare. Han tvekade någon sekund, stoppade sedan beslutsamt in baskern under jackan och började vandringen hem till söder.

Sven blev alltmer hemmastadd i den nya bostaden. Lägenheten han hade fått låna låg längst upp på Erstagatan, i hörnet som vette ut mot Vitabergsparken. Innanför ytterdörren fanns ett mindre hallutrymme där endast en smal hatthylla med några få krokar fick plats på väggen bredvid badrumsdörren. Det enda rummet i lägenheten var förhållandevis stort i jämförelse med de andra ytorna. Kanske var det sovalkoven, som helt svalde sängen och gjorde att rummet kändes rymligare än vad det egentligen var. Till och med en tvåsitsig soffa och en mindre fåtölj ingick i möbelemangnet.

Grannen öste på med hårdrock. Screamsången gick rakt genom väggen och Sven satte på radion och zoomade fram Mix Megapol. Han packade upp matvarorna, öppnade påsen med snabbmat från Thai-kiosken som låg på andra sidan gatan. Slog sig sedan ner på en av barstolarna vid matbordet, specialbyggt för att passa in i det trånga köket. Medan han åt läste han på baksidan av det nyligen inköpta rågmjölspaketet. Där fanns ett recept på surdeg som inte verkade alltför svårt att följa. Förhoppningen var att doften av rostat bröd snart skulle få konkurrens. Det enda man måste ha var tålmod och tid för det skulle ta några dagar att få till en bakduglig deg.

Tålmod och tid.

Båda ingredienserna fanns nuförtiden inbakade i hans nya livsmönster. Det konstiga var att nu när han hade tid var mobilen helt tyst. Inte ett endaste samtal på hela dagen. Han drog fram den ur fickan och fann mobilen inställd på ljudlöst läge. Den visade på fem missade samtal, alla från samma person, Kaj, finansministern. Sven öppnade mobilen och petade ut det gamla SIM-kortet och stoppade in sitt nya, innan han ringde upp.

”Ja, Kaj Åkerman här!

Finansministerns snabba stämman gjorde att det lät som ”Ockerman” och Sven ansträngde sig för att kväva skrattet, och hostningen gjorde rösten hes och oigenkännlig.

”Ursäkta mig”, klämde han fram, ”så bra att vi fick tag på er. Det är från Expressen. Vi skulle vilja ställa några frågor.”

”Expressen säger du... Jaha... och vad gäller saken?”

Kajs röst var avvaktande och han drog ut på orden. Hur hade Expressen fått tag på hans högst privata nummer?

Den hesa rösten malde vidare.

”Det gäller era nattliga aktiviteter på internet.” sa Sven.

Fan, tänkte Åkerman. Fan, fan, fan! Han skulle aldrig ha gått in på den där sidan. Han hade surfat runt och letat efter bilannonser och bara råkat trycka upp en bild som låg lite på sidan av. Det var sent på natten och han hade inte haft läsglasögonen på. Han var egentligen ute efter sådan där takbox, som var bra att stoppa skidor eller frakta andra grejer i, och den här såg ut att vara något högre än vanligt. Det var först när han satte på sig glasögonen han insåg att uppe på det röda biltaket fanns inte bara en takbox, utan där låg också en nästan naken tjej som gjorde reklam för helt andra saker. När han insett sitt misstag var det redan för sent – det gick nämligen inte att komma bort från sidan. Hur han än tryckte på det vita krysset uppe i hörnet, hände ingenting. Efter några minuters prövande kom han till sist på att tvångsavsluta datorn. Den enda han hade berättat det för var Sven som lugnat honom och sagt att han i alla fall kunde var glad över att han inte hunnit beställa någonting.

Kaj var tyst en stund, men kontrade till slut:

”Nu förstår jag inte riktigt vad ni menar.”

”Slingra dig inte nu, du vet säkert exakt vad vi menar”, fortsatte Sven som ansträngde sig för att behålla rösten oigenkännlig.

”Vill du bekräfta eller dementera?” frågade han sedan.

Kaj svarade med att trycka av och sjönk ned i soffan.

Sven bytte snabbt tillbaka till sitt gamla SIM-kort och väntade någon minut innan han ringde upp igen.

Mobilen som Kaj slängt ifrån sig i soffan blinkade och gjorde väsen av sig. Han tog motvilligt upp den men blev på bättre humör när han såg Svens

nummer lysa i displayen.

”Ja det är Kaj här.”

”Hur är läget?” frågade Sven. ”Ser att du har ringt ett par gånger.”

”Skönt att det var du”, sa Kaj. ”Någon från Expressen ringde alldeles nyss och jag trodde det var från dem igen. De ställde frågor om... ja du vet om... om den där händelsen med... med... takboxarna.”

Kajs något desperata tonläge gjorde att det gnagde lite inom Sven – det var nästan att han ångrade sitt tilltag. Han mumlade tillbaka: ”Det var ju olyckligt att tidningarna skulle få tag på detta.”

”Det är en sak jag vill rådgöra med dig om. Känns som en riktig surdeg och jag vill inte ta det nu på telefon. Kan vi ses imorgon?” undrade Kaj.

”Visst!” sa Sven genast. ”Visst, vi kan väl alltid ta en fika.”

”Jag har en tandläkartid inbokad, tidigt i morgon bitti vid Hötorget, men besöket borde vara avklarat till nio och då har jag lite tid emellan tills nästa möte.”

”Jag vet ett bra ställe”, sa Sven. ”Kom till hörnet Birger Jarlsgatan-Odengatan.”

7

Eftermiddagen led mot sitt slut. Annika hade gjort flera försök att nå Laila, men inte fått något svar – annat än från ett inspelat meddelande där hon lovade att ringa tillbaka så snart som möjligt.

Annika tog trapporna ned och gick in på kontoret där hon letade fram personalpärmerna. Fingret vandrade längs raderna. Närmaste anhöriga till Laila tycktes en Elin och Hans Wickman vara. Hon knappade in siffrorna.

”Numret du har slagit har ingen abonnent.”

Hon prövade en gång till och samma fras upprepade sig. Hon tittade i pärmerna igen. – Jo, numret stämde visst med det hon slagit. Under Elin och Hans stod det Lisette Wickman och ett mobilnummer. Signal på signal gick fram tills svararen kom på: ”Abbonenten du söker kan inte nås för tillfället, du kan skicka ditt telefonnummer till abonnenten eller ...”

Annika tryckte in sitt mobilnummer och stoppade sedan tillbaka pärmerna i den vita hyllan.

Det var tyst och tomt i omklädningsrummet. Bara tvättmaskinens svagt brummande ljud hördes från rummet intill. Hon sparkade av sig skorna och la sig på den smala bänken framför skåpen och slöt ögonen.

Det var inte schysst av Laila att sticka iväg utan att säga något till någon. Hon kände sig arg och besviken – även på sig själv. Hon brukade lyssna på sin magkänsla och Laila tillhörde en av dem hon kände att hon litade på och hon hade varit en av klipporna här på jobbet ända tills nyligen. De hade inte umgåtts privat, annat än över en öl efter jobbet, och då var det nästan alltid Mia, Emmy och Annika som blev kvar till sist. Mia envisades ständigt med att de skulle gå vidare till nästa ställe och hon var den som brukade få sin vilja igenom. När Annika tänkte efter, så lyckades Laila alltid hitta en anledning till att bryta upp innan Mia kommit till det stadiet.

Vem skulle hon ringa som kunde ta Lailas pass imorgon? Annika ville åtminstone gardera sig ifall inte Laila hörde av sig inom ett par timmar. Kanske

att hon kunde höra med Ida – hon brukar alltid vara pigg på att jobba några timmar extra. Som ett skönt, fluffigt täcke smög sig sömnen på, bäddade in hennes tankar och fick henne in i nuet. Hon slöt ögonen och sveptes bort i några minuter tills hon brutalt väcktes upp av tvättmaskinens centrifugering – klockan var redan alldeles för mycket. Hon tog av sig förklädet och blusen och tryckte ned dem i tvättkorgen. Sköljde av sig under armarna och tog några tag med deodoranten. Bageridoften satt kvar och spreds ut med håret som föll ned över axlarna när hon drog ur snodden.

Uppe i köket pågick verksamheten för fullt.

”Kom ihåg att koka dubbel sats med ägg i kväll”, sa Annika. ”Vi har en stor beställning av landgångar imorgon.”

”Gååå nu!

Annika var fortfarande varm och lite svettig, det kändes skönt att komma ut. Hon ökade takten, snitslade sig förbi gångtrafikanterna på trottoaren och tog sig ned i tunnelbanan vid Rådmanngatan där hon klev på linje sjutton, söderut. Efter T-centralen dök ett av röda linjens tåg upp ur sin tunnel och bromsade in på Gamla Stan samtidigt med gröna linjen. De båda tågen lämnade sedan stationen, sida vid sida, i riktning mot Slussen. Som passagerare såg man rakt in i det parallella tåget. Ansikte efter ansikte skymtade långsamt förbi. Annika satt med sin iPhone i handen och drog med fingret på skärmen tills hon fick upp Lailas nummer. Ilskan hade bytts ut mot en gnagande känsla av oro som inte ville släppa taget. – Varför svarar hon inte? Plötsligt bromsade tåget hastigt in och Annika tog reflexmässigt tag i handtaget vid fönstret och höll sig kvar. När hon tittade upp fick hon syn på Laila. Hon satt längst in mot fönstret i det andra tåget. Annika kunde bara se henne från sidan, ändå var hon helt säker på att hon såg rätt. Hon fumlade när hon tryckte på knappen med Lailas nummer och väntade otåligt att signalerna skulle nå fram. Annika kunde se hur tjejen i det andra tåget plockade upp en mobil ur sin väska som hon genast la tillbaka – det måste vara Laila! Annikas tåg bromsade in och kröp fram medan

vagnarna bredvid drog iväg i full fart in mot Slussen – kör nu! Annika hade ställt sig upp alldeles innanför dörrarna. Äntligen satte tåget fart och rullade in på Slussen. Hon sprang allt vad hon kunde tvärs över perrongen bara för att känna luftdraget från dörrarna när de slog igen mitt framför henne. Hon scannade av vagnarna när tåget kom i rörelse. Laila syntes ingenstans. Annika vände sig om och spanade mot mittuppgången. Trappan var full med folk. Hon trängde sig in på barnvagnsrampen där hon sprang hela vägen upp. Kön till pressbyrån gick nästan ända fram till spärrarna och hon gick förbi raden av folk och ut på Slussen. Ingen Laila syntes till. Annika väntade en stund men gav tills sist upp och gick tillbaka ned till perrongen där hon klev på Skarpnäckståget.

Det var glesare i vagnen vid den här tiden på kvällen. På sätet på andra sidan mittgången satt ett par tätt bredvid varandra. När de inte kysstes tittade de på foton genom systemkameran som kvinnan höll upp. Strax efter Skanstull kom en man vinglande i gången och dök ned på den lediga platsen mitt emot paret. Det stank alkohol lång väg och innanför jeansjackan syntes konturen av en flaska. Paret samlade snabbt ihop sina tillhörigheter som låg utspridda på det andra sätet.

”Jamen, jag hade inte tänkt stjäla något!”

Öppningsrepliken kunde tolkas både som ett löfte eller ett hot.

Annika var tacksam att han inte hade satt sig bredvid henne. Hon ville bara sitta i lugn och ro och inte tänka på någonting, inte prata, bara vara.

”Är det en sådan där med åtta eller tio?” Mannens pekfinger snuddade vid kamerans linskydd.

Ägaren drog undan kameran och mumlade besvärat något tillbaka medan mannen med jeansjackan fortsatte:

”Ni ursäktar väl mig va? Jag är alkoholist och...”

Det undgick ingen inne i vagnen. Spritångorna låg som ett extra bedövande luftlager.

”...ni har väl inte ett par kronor att undvara?”

Mannen försökte fokusera blicken så gott det gick.

”Jag har varit på vårdcentralen och måste köpa sådant där Pro... Prov... ProViva.”

Annika bet sig hårt i läppen.

”Kärringen sa att jag måste få igång magen. Har ju tänkt sluta dricka och så. Det räcker med bara tretton kronor. Resten har jag här!”

Han klappade sig på bröstfickan, vars innehåll åtminstone skramlade, som av mynt. Tåget rullade in på perrongen i Skärmarbrink, och innan mannen gick av hade han fått några kronor i tillskott. Lugnet var återställt i vagnen.

En stund senare ringde Annikas mobil.

”Ja, det är Annika!”

”Förlåt att jag inte hört av mig.” Laila lät uppriktigt ångerfull.

”Vad hände egentligen? Varför stack du utan att säga något?” sa Annika.

Allt bubblade upp på ytan och ilskan tog fart på nytt och hon fortsatte:

”Fattar du inte hur oroliga vi blev? Dessutom blev vi en man kort och fick jobba häcken av oss!”

”Jo, jag fattar och är verkligen jätteleddsen för det. Jag fick lite strul och var tvungen att ordna upp en viktig sak. Det ska absolut inte hända igen. Lovar!” sa Laila.

Annika ville ställa tusen frågor på en gång men bet ihop. Hon skulle ge Laila det utrymme hon behövde. Det var bättre att hon fick berätta själv än att Annika tvingade fram något som säkert ändå inte skulle vara sanning.

”Kan jag lita på att du kommer imorgon bitti?” frågade Annika.

”Absolut!” sa Laila.

”Ok, då ses vi i morgon!”

8

Sven återgick till sin surdeg. Han läste noga på paketet och mätte upp vatten som han ljummade och blandade med några deciliter rågmjöl. Han rörde om och tittade efter en handduk att lägga över bunken. Han hittade ingen som var ren nog. Det fick bli ett örngott från linneskåpet i stället. Han formade till en liten glipa som hölls uppe av baksleven så att lagom med luft strömmade ner till degen.

Soffan såg inbjudande ut och han sjönk ned och slog på teven. Så här mycket som han hade rört på sig de senaste dagarna hade han inte gjort på evigheter. Fötterna värkte och benen kändes stumma. Han sträckte ut sig i soffan, slöt ögonen och somnade.

Nästa morgon insåg han att han för första gången på flera år hade sovit en hel natt. Kanske berodde det på den fysiska aktiviteten eller avsaknaden av stress som smugit sig in?

Den tänkte han behålla. Avsaknaden. Hålla hårt och inte släppa taget.

En skarp ringsignal på dörren fick honom att sätta sig upp. En signal till gjorde att han drog på sig morgonrocken och hastade fram till dörren och kikade ut genom säkerhetsögat. På andra sidan rörde sig en kvinna otåligt fram och tillbaka. Han öppnade dörren.

”Oh, så bra att någon i huset är hemma! Var håller alla människor till nuförtiden? Jag tror att jag har ringt på varenda dörr!”

Hon sträckte fram handen.

”Kristina Lindberg, en halv trappa upp.”

Hon gjorde en gest mot trappan och fortsatte:

”Kan jag komma in?”

Utan att vänta på svar stegade hon rakt in. Hon var iklädd en svart, snäv kjol – aningen för kort för hennes ålder tänkte Sven. Doften av parfym nådde honom när hon slängde av sig den stickade, svarta ponchon som la sig elegant på karmstolen.

Hon rättade till den röda, kortärmade toppen och rynkade på näsan.

”Här behövs det minsann vädras!”

Innan Sven visste ordet av hade hon öppnat ena fönstret i vardagsrummet och sval höstluft strömmade in.

”Jo, det är så att jag skulle behöva hjälp med handfatet i badrummet. Hjälpen har jag redan men ingen skruvmejsel. För du har väl en skruvmejsel?”

Hon spände blicken i Sven, som trots att det bara var en oskyldig fråga kände att det vore bäst att han hade en, för annars skulle all manlighet gå förlorad. Han tog några steg mot köket och öppnade städskapet. Kristina var honom hack i häl.

”Det är någonting som doftar här.”

Hon sniffade och var på väg mot köksfönstret när hon hejdade sig framför bakbunken.

”Säg inte att det är en surdeg!”

Hon skakade på huvudet.

”Vad har flugit i er karlar nuförtiden? Varenda en av er tycks ha en surdeg på gång.”

Hon lyfte på örngottet.

”Och här behöver det röras om.”

Sven mumlade något om att han just skulle göra det innan det ringde på dörren. Sedan kom han på sig. Han behövde inte alls stå här och be om ursäkt för någon. Med skruvmejseln i handen föste han mer eller mindre Kristina framför sig och fick ut henne i hallen. Det sista hon sa innan han drog igen dörren var att om han ville ha en pigg och vital surdeg med mycket kraft i så borde han se till att stänga fönstret, ”degen tål absolut inte kyla i det här stadiet”.

Sven svor hela vägen fram till fönstret. Avsaknaden var som bortblåst. Efter en blick på armbandsuret gick han ytterligare upp i varv, nu fick han allt snabba på om det skulle bli någon dusch. Det var först när han var på väg ut och låset på ytterdörren krånglade, som han kom att tänka på bakbunken. Han skyndade tillbaka in i lägenheten och ut i köket, lyfte på örngottet och kikade ner. Kylan

verkade tursamt nog inte ha nått fram och ett småbubbligt täcke bredde ut sig över degen. Sven rörde om och ordnade tillbaka gliplan på örngottet.

Än så länge höll sig degen till receptet.

Sven gick in på Akademibokhandeln i hörnet Odengatan, Norrtullsgatan. Han gick uppför den korta trappan. Fastnade vid böckerna på bordet närmast kassorna.

”Fyra timmars arbetsvecka.” Titeln lät intressant. Värmen vände tillbaka till Svens stelfrusna fingrar och han bläddrade fram några sidor i boken och läste igenom prologen. Författaren erbjöd att med den metod han presenterade kunde läsaren enkelt förändra sitt liv: ”Bli en tangomästare i Buenos Aires, eller skådespelare i Hongkong” eller varför inte ta kickboxningslektioner i Thailand eller något annat man kände lust till.

Det Sven ville ha mest, var tid. Tid att forma sitt liv efter eget huvud. De sista dagarna hade rört om ordentligt i hans liv. Något mer ville ut. Han insåg att livet självt inte bjöd ut någon deadline utan höll hemlighetsfullt inne med sin längd – det var omöjligt att veta hur mycket man slösat på sina timmar. Sven sneglade på boken bredvid, ”Mat från naturens skafferi” – boken som ger dig konkreta tips hur du lägger om din kost så att du håller dig frisk längre – lovade reklamen.

Utrustad med två nya böcker klev Sven ut i kylan igen. Den kalla oktobervinden svepte in över honom och han kände sig stel i höft och knäleder. I morse hade han gått hela vägen från Söder och det var inte de bästa promenadskor han hade på sig. Det fick bli Tunnelbanan på tillbakavägen. Med påsen i handen, korsade han gatan framför Ährléns, kryssade mellan bussarna och vidare över torget på Odenplan som numera förvandlats till en byggarbetsplats. Sven stannade till framför den stora glasrutan, alldeles bredvid nedgången till tunnelbanan, där den bjöd på utsikt över avgrunden. Den hade sprängts för att ge plats åt nya Citybanan och om allt gick planenligt skulle den stå färdig år tjugohundratretton.

Sven tog rulltrappan ned och gick fram till biljettluckan.

“Till Slussen!”

Killen i luckan tog fram två kuponger och tryckte till med stämpeln.

“Fyrtiofem kronor!”

“Fyrtiofem kronor?”

“Ja.” Spärrvakten artikulerade tydligt med ett högre tonfall.

“Det är ju som två, tre, liter bensin? Jag skulle kunna åka bil fram och tillbaka flera gånger för samma summa.” sa Sven.

“Det kanske du skulle. Nu är det inte jag som sätter priserna här, jag bara tar betalt. Ska du ha någon biljett eller inte?”

Killen i luckan sneglade bakåt på kön som växt rejält bakom Sven.

“Finns det ingen billigare biljett?” undrade Sven och kände sig lika ekonomisk som Kaj brukade insistera till.

“I Pressbyrån bakom dig kan du köpa samma biljett för trettio kronor. Eller så kan du skicka ett sms till det här numret.”

Spärrvakten sköt fram en liten folder med ett understruket nummer.

Sven åkte med första tåget, i riktning söder ut, och klev av vid Slussen. Stanken där påminde mest om ett torkat vattenlås och beslutet att bygga om kom inte en dag för sent. Det som var förödande var velandet fram och tillbaka mellan olika förslag. I morse hade han tagit gångbron från Slussen över till Gamla stan och på kajen där sett hur farligt nära kanten vattenytan var. Det var inte mycket som behövdes för att Mälaren skulle svämma över.

Sven gick fram till tvåans busshållplats, mitt emot Katarinahissen. Bussen mot Sofia skulle gå om tio minuter. Han gick tillbaka upp till torgplatsen framför ingången till tunnelbanan. På Ryssgården, framför Stadsmuseet, hade torgförsäljarna laddat upp med frukter och bär i höstens alla färger. Lådor fyllda till brädden med gula kantareller lockade till köp och Sven införskaffade några hekto. Han vandrade fram till staketet ovanför busshållplatsen, stannade till i solen och njöt en stund av utsikten över Saltsjöns början. Vandrарhemmets master stack upp och syntes på långt håll, de var sedan ett par år tillbaka vid Skeppsholmen efter renovering. Små vita färjor färdades fram och tillbaka mellan Slusskajen och kajplatsen vid Gröna Lund, ibland med mellanlandning på Skeppsholmen. Detta och doften av stekt strömming från ståndet bredvid

gav ett stänk av idyll, mitt i storstan.

Det ljusa örngottet över surdegen var invaderat av små, svarta fläckar. Vid en närmare undersökning, bananflugor som dragits till den jästa doften. Sven viftade bort dom och rörde om i degen. Öppnade kylskåpet, tog fram en öl och hällde upp lite i botten på ett glas som han ställde en bit bort från bunken. Hit var de välkomna, bananflugorna. Resten hällde han upp till sig själv och vred på radion. Reklamen skrällde ut genom högtalaren och en röst deklarerade att hos dom kunde man få fettsugning utförd, dessutom med en metod som var mycket bättre än traditionell fettsugning.

Traditionell fettsugning?

Sven nöp sig i hullet kring buken. Visst fanns det gott om nya traditioner i landet men att fettsugning hörde till en av dem var något han helt hade missat.

Han slog sig ned framför datorn. Här satt han nu med en mindre summa pengar på kontot, genom sin nya identitet. En summa som han fått som en sorts tillfälligt avgångsvederlag. Visserligen inte alls i närheten av de brukliga summor som normalt löses ut vid de flesta avgångar. Bara en liten summa för att klara den närmaste månaden.

“Ska man prova på verkligheten så finns inga genvägar”, hade Kaj slagit fast och delitat sista nollan.

Och något annat skulle inte heller kännas rätt. Sven uppskattade att kunna sova gott om natten och ville gärna kunna fortsätta med det, även om Kaj hade sagt att han egentligen inte skulle tänka på det sättet och förklarade:

“Bonus är helt enkelt bara en bonus. Man måste se det som att man spelar på lotto! Hur många människor spelar inte på lotto och när de vinner tar de emot pengarna med gott samvete och åker till Mauritzius eller något annat populärt ställe.”

Sven återvände till verkligheten. Det gällde att sätta upp nya mål. Så fort man tappar sitt mål så hänger man i luften. Och det gör man garanterat utan bonus. Hur som helst så hade det nog varit lägligt att vinna lite på lotto. Åtminstone till

ett startkapital, nu när de tänkte starta företag.

Mörkret sänkte sig utanför.

Som genom ett trollslag var det redan julaftonsmorgon. Utanför fönstret singlarde små iskristaller sakta ner. Snöflingorna föll tätare och tätare tills de omvandlades till små svarta prickar som snabbt flög iväg.

Som vanligt skulle julen firas traditionsenligt.

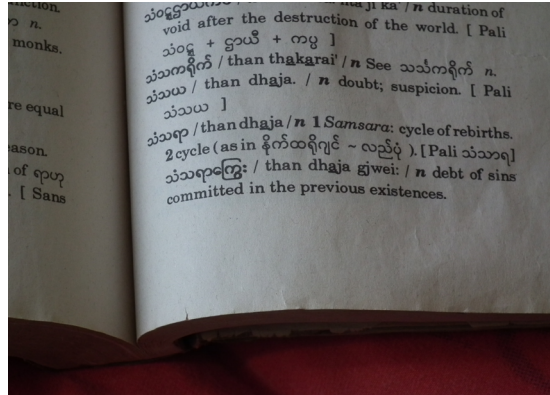
Men något var fel. Sängen kändes inte som hans vanliga säng. Den var mycket smalare än den brukade vara. Eller var det allt fett kring buken? Det han låg på kändes mer som en trång brits och varje gång han rörde eller vände på sig var värken i höfterna fruktansvärd. Det gick upp för honom att de måste ha glömt att ge honom narkos. Han ville säga till; munnen rörde sig, men inget ljud kom ut. Läkaren stod framför honom. Ansiktet påminde om jultomtens, fränsett att skägget var svart istället för vitt. Om igen försökte Sven säga något, men det var redan för sent. Sugan, som påminde om en gigantisk skruvmejsel, närmade sig långsamt buken. Han vred sig åt sidan och försökte desperat komma undan. Plötsligt grep tomten tag i skägget. Kastade det på stolen intill och synliggjorde Kristinas anletsdrag.

Sven vrålade ut ett rungande ”NEJ”.

Nejet ekade mellan väggarna, och det tog ett tag innan han visste var han befann sig. Han tände lampan och såg på armbandsuret som låg på nattygsbordet. Hjärtat dunkade med snabba slag. Svetten rann och det smärtade i höfterna. Han släpade sig upp och in i köket, tog två Alvedon som han svalde ner med resten av ölen. Så slog det honom. Doften! Visst doftade det? Han tog ett nytt andetag och nåddes av en svag fläkt av parfym som tycktes sväva i rummet.

Ute lyste stjärnorna.

Månen lämnade en smal strimma på golvet och mellan dröm och verklighet fick han en idé.

UNDANTAGSTILLSTÄND

Mitt huvud är ordens fångelse
min tunga fångvaktaren

så många ord som vill ut
men har fått utgångsförbud

det är ständigt undantagstillstånd
i mitt sinne

vad kan inte ske om orden sipprar fram
och berättar
allt
allt
allt

Förvandling, del 1, första kapitlet

Varför har han inte skrivit? Katja gnuggade sina frusna tår mot varandra under bordet och drack vaniljdofande, rött burmesiskt te på en vägresterang i Kalaw tidigt på morgonen. Hon höll det varma teglasat med båda händerna. Det var skönt att slippa den kvalmiga hettan i Yangon som de lämnat många timmar tidigare, men hon önskade att hon hade haft strumpor och skor i stället för sandaler uppe vid Shan-bergen. Hon såg sig omkring i den öppna lokalen, som var fullsatt av passagerare från samma buss. De flesta drack te och åt avlånga, friterade munkar till frukost.

Det var tredje gången hon var i Burma nu, och hon tänkte tillbaka på första gången hon träffade Aung Aung två år tidigare. Han hade arbetat på ett gästhus i Nyaung Shwe där hon bodde några nätter. Den sista natten skulle hon aldrig glömma. När hon skulle tillbaka till Thailand fick hon ett brev av en rödhårig dansk kvinna, som hade bott på samma gästhus i Nyaung Shwe.

– Det er fra den fyr på guest houset på Inle-søen. Han ville have mig til at give det til dig, fordi vi skulle til Bangkok på samme fly, sa kvinnan och räckte över brevet med ett menande leende innan hon gick och satte sig på en av plaststolarna vid flygterminalen i Yangon.

Katja tog ut den lilla papperslappen ur kuvertet och läste. ”Come back to Nyaung Shwe. I miss you. Aung Aung”.

Strax efter hennes hemkomst till Sverige kom ett brev som var poststämplat i Nyaung Shwe. Hon öppnade det varsamt för att inte förstöra det smaragdgröna frimärket, med en bild av en gyllene pagod. Bilden påminde om Shwedagon Pagoda, som hon besökt flera gånger. Det rosa papperet som fanns i kuvertet doftade cederdeodorant. Hon hade luktat på det och mindes genast hans doft. När hon vecklade upp papperet, hittade hon ett tjockt, svart hårstå. Det måste vara hans, hade hon tänkt och fingrat på det. Hon hade lagt ner det i kuvertet

igen, så att det inte skulle försvinna, och läste sedan texten som var skriven med röd bläckpenna. ”Please come back to Nyaung Shwe. I can’t live without you. I love you. Aung Aung.” Det var bara några få ord, men hon hade fått en känsla av att han menade allvar. Varje gång det kom ett brev med röda och blå ränder på kanterna skyndade hon sig för att öppna det. Ibland blev hon irriterad på sig själv och försökte låta bli att genast läsa brevet, men snart hade hon ändå gjort det. Hur kunde hon, som enligt hennes syster Satu var en sådan cyniker när det gällde relationer, längta efter patetiska små kärleksbrev från Burma? Det är ju löjligt, tänkte hon. Ändå tackade hon nej till ett erbjudande om fast anställning på ett äldreboende och köpte i stället en ny flygbiljett till Bangkok.

Det kändes märkligt att träffa Aung Aung när hon kom tillbaka till Nyaung Shwe andra gången. Han var som hon mindes honom, men han pratade mycket bättre engelska och var inte längre lika osäker när han umgicks med gästerna. Han hade fått arbete på ett nytt ställe som hette Inle Guest House.

Före första resan hade Katja sagt upp ettan som hon bott i efter gymnasiet. När hon kom hem bodde hon hos sina föräldrar för att kunna spara ihop pengar till nästa resa. Efter andra resan gjorde hon likadant och försökte inte få en fast tjänst igen utan var hellre timanställd, så att hon slapp säga upp sig för att kunna åka tillbaka till Burma.

– Du kan inte hålla på sådär hela livet, sa hennes pappa Reijo.

Katja ignorerade honom.

Hon hade impulsköpt en lärobok i burmesiska från en gatuförsäljare dagen innan hon lämnade Burma under första resan och försökte sedan lära sig att skriva och läsa de vackra, cirkelformade bokstäverna.

Under andra resan köpte hon fler läroböcker i burmesiska, en ordbok och musikkassetter, och försökte lära sig språket på egen hand i Sverige. När hon inte jobbade som timanställd inom hemtjänsten, övade hon på att läsa och skriva eller lyssnade på sina burmesiska musikkassetter. Ofta lyssnade hon på samma sång om och om igen, för att lära sig melodin och texten utantill. Aung Aung hade gett henne en kassett där han sjöng och spelade gitarr, och hon lyssnade

ofta på en låt som hette ”Daunpan bajin minseego”. Den hade hon försökt förstå betydelsen av genom att slå upp orden i en ordlista, och hon trodde att den hette ungefär ”Om jag hade vingar skulle jag komma till dig”.

– Jag börjar bli orolig för dig, Katja, sa hennes pappa ibland när hon lyssnat på en och samma sång en hel kväll. Du är ju ändå 23 år gammal nu, borde du inte tänka lite mer på framtiden i stället för att lägga ner så mycket tid på det där? Varför ska du lära dig det där konstiga språket? Vad har du för nytta av det?

Hennes mamma sa ingenting, men hon såg bekymrad ut.

Trots att allting hade varit bra under andra resan, blev Aung Aungs brev annorlunda efteråt. Katja hade bett honom att skriva på burmesiska så att hon fick träna sig i språket, men oftast skrev han bara några artiga standardfraser som avslutades med ”När kommer du?”, trots att det var hans modersmål. Han skrev inte ens ”jag älskar dig” längre.

Nu hade hon inte fått något brev alls på nästan tre månader, och det gick inte en dag utan att hon hoppades att det skulle komma ett. Hon ville inte tro att han hade glömt bort henne, så hon bestämde sig för att åka tillbaka till Burma en tredje gång.

Katja drack upp resten av det söta teet och reste sig upp för att gå tillbaka till bussen. Unga flickor med brickor på huvudet försökte sälja sina varor. Några sålde sesamgodis och tuggummi, andra friterade småfåglar. Deras ansikten var dekorerade med en gulaktig pasta av friskt doftande bark från thanakhaträdet. Vissa hade det i hela ansiktet som en ansiktsmask, andra hade bara mönster på kinderna, i pannan och på näsroten. Året innan hade Aung Aung frågat om hon ville prova det. Han sa att det skulle klä henne och att det var svalkande i värmen, men hon hade vägrat.

Den sista sträckan gick snabbt. Chauffören körde fort trots att vägen var smal och kurvig. När bussen stannade vid en vägkorsning, klev hon och några andra passagerare av.

Katja krängde på sig den tunga ryggsäcken och gick till en halvtom pickup

som stod vid vägrenen. Hon satte sig på den ena brädsitsen på flaket. Två kvinnor med grönsakskorgar satt mitt emot. De var klädda i svarta dräkter och hade orange, handduksliknande tygstycken virade runt huvudet som turbaner. De tittade på henne samtidigt som de pratade på något språk som inte lät som burmesiska. Hon kom att tänka på Aung Aungs mamma och hans moster, som också brukade syna henne ur varje vinkel samtidigt som de pratade någonting hon inte kunde förstå. En av kvinnorna tuggade på ett grönt blad som Katja kände igen som betel. Betelpalmens nötter, som fanns inuti bladet, hade färgat kvinnans tänder röda, och hon lutade sig ut för att spotta röd saliv med jämna mellanrum. En svagt söt, träaktig doft kändes i luften.

En gammaldags hästdroska stod en bit ifrån pickupen. Droskföraren diskuterade priset med ett par passagerare som kommit med samma buss från Yangon som Katja. Av allt att döma var det en mamma och hennes dotter. Flickan såg ut att vara i femtonårsåldern. Båda var vackert klädda i figursydda blusar och matchande saronger. Mamman hade sitt långa, svarta hår uppsatt i en stor knut, medan flickans midjelånga hår hängde löst. De hade mycket bagage som droskföraren gick för att hämta. Katja såg hur flickan klev upp i hästdroskan och satte sig, och hon kände sig märkligt avundsjuk. Flickan såg så oskuldsfull ut i sin rosa blus med puffärmar. Aung Aung kanske vill vara med någon som hon, tänkte Katja utan att veta varifrån tanken kom. Är det därför han inte skriver? Hon såg ner på sin egen vita t-shirt och den långa batikkjolen som hon köpt i Bangkok. Armarna var fräkniga och täckta av ett ljus fjun. Min lilla apa, hade han sagt på skoj förra gången hon var där, och syftat på hennes håriga armar. Han har kanske ångrat sig? tänkte hon.

Katja visste att hennes föräldrar skulle bli glada om hennes och Aung Aungs förhållande tog slut.

– Ska du dit nu igen? hade hennes pappa undrat när hon berättade att hon skulle tillbaka till Burma en tredje gång.

När hon sa upp sig från sitt fasta jobb inom hemtjänsten två år tidigare för att kunna göra första långresan till Sydostasien, hade han inte jublat. Katja hade

fått hemtjänstjobbet efter gymnasiet med hjälp av sin storasyster Satu, som var undersköterska, men hon ville inte bli kvar där resten av livet.

– Det är inte lätt att få jobb. Du ska vara glad för att du har någonting, hade hennes pappa sagt.

Vägen mot Nyaung Shwe var smal och liknade en lång allé med träd i jämna rader framför gröna risfält. Katja såg några vattenbufflar. Långt borta låg bergen där svedjebbrukarnas eldar brukade synas sent på kvällen. Chauffören körde fort fastän några av passagerarna satt på taket. Vid ett gupp i vägen studsade hon bakåt och slog i huvudet i metallstängen bakom sätet, men hon brydde sig inte om smärtan, utan tänkte bara på hur det skulle bli när hon kom fram. Undrar om han verkligen vill att jag kommer?

När de åkte förbi den vita pagoden, som låg halvvägs mellan vägkorsningen och Nyaung Shwe, visste hon att de snart skulle vara framme. Jag skiter i det här, tänkte hon. Jag åker tillbaka till Yangon.

Pickupen körde över en liten bro och in till centrum, där den parkerade intill en restaurang. Hon väntade tills alla andra klivit av och drog sedan ner sin ryggsäck från flaket. Medan hon gick längs den sandiga vägen mot Inle Guest House, där Aung Aung arbetade, försökte hon intala sig själv att han skulle bli glad när hon kom tillbaka.

Katja tänkte på första gången hon var i Nyaung Shwe. Aung Aung hade precis börjat arbeta på Shwe Guest House, där hon bodde den gången. Han log varje gång hon kom ner till receptionen, men kunde knappt prata någon engelska alls då. Han försökte ändå kommunicera med hjälp av en ordbok, så gott det gick. Blicken i hans svarta ögon väckte hennes nyfikenhet och även hans sätt att klä sig. Så fort hon var i närheten knöt han om sin sarong, och hon fick en känsla av att han gjorde det medvetet. Han öppnade den stora tuben av tyg och sträckte ut båda ändarna med händerna. Sedan gjorde han en hård knut längst fram med en hastig rörelse. Tyget spände över hans höfter och Katja försökte låta bli att titta på tygfliken som hängde ner från knuten.

Om han var ledig satt han mitt emot henne på en av bambusofforna vid receptionen. Varje gång tog han fram en gitarr och ett sånghäfte med ackord. Han kunde sjunga både låga och höga toner och rösten var behaglig att lyssna på. När han spelat färdigt, brukade hon fråga vad låtarna handlade om, och han försökte förklara med de få ord han kunde på engelska. Ofta blev han röd i ansiktet när Katja frågade, och hon kunde inte låta bli att le åt minnet av detta.

Sista kvällen hon var i Nyaung Shwe hade han spelat gitarr på balkongen i stället för nere vid receptionen. Hon hade suttit i en bambufåtölj och lyssnat. Av hans sätt att se på henne medan han sjöng anade hon att det var kärlekssånger, trots att hon inte förstod innebörden. Hon ville inte avbryta honom med att fråga vad de handlade om, utan lyssnade bara tyst utan ett ord. Han sjöng med sådan inlevelse att hon rös när hon tänkte tillbaka på det.

Medan han spelade flyttade hon sin fåtölj lite närmare, så att hennes ben nästan nuddade vid hans. När han slutade spela sa ingen av dem någonting. De satt där en lång stund och vågade knappt se på varandra.

– Vilken lång tumnagel du har, sa hon till sist och sträckte sig fram för att kunna röra vid handen som vilade på hans sarongklädda lår.

Katja hade sett att han använde tumnageln som ett plektrum när han spelade, och hon kände på den kraftiga nageln med sitt finger. Han sa ingenting, utan satt alldeles stilla, så hon fortsatte med sina fingrar längs hans handlov och sedan upp till underarmen. Då tog han tag om hennes fingrar med sin andra hand och kramade dem. Hon mindes att hans hand var varmare än hennes, och hon mindes att de kysstes, men hon visste inte längre vem som började. De gick in till hennes rum eftersom inga andra gäster syntes till, och så fort hon låst dörren drog han henne intill sig. Hon kunde känna värmen genom det tunna sarongtyget. Han har ingenting under, tänkte hon. Aung Aung drog själv upp knuten längst fram på sarongen och lät tyget falla ner på golvet. Hans närvaro var påtaglig i varje rörelse han gjorde och han verkade inte vilja förlora ett ögonblick av det som skedde. Minnet av natten hade fastnat som en film i hennes medvetande, och ju mer hon försökte tränga bort det, desto starkare

blev det.

Nästa dag hade hon varit tvungen att åka till Yangon, för hon hade bara en dag kvar på sitt visum. Hon ville egentligen stanna kvar längre i Nyaung Shwe, och han bad henne komma tillbaka så fort hon kunde.

Hon hade sparat lappen från Aung Aung som hon fått av den danska kvinnan på flygplatsen i Yangon. När hon kom hem till Sverige trodde Katja att hon skulle kunna glömma honom, men det gjorde hon inte. Hon tänkte ofta på hans behagliga röst, på hans sätt att se på henne när han spelade gitarr och på den sista natten i Nyaung Shwe. Så fort minnet började blekna, kom ett nytt brev ifrån honom, och då kom tankarna igen.

Förvandling, del 2, kapitel 12

Ombord på planet, på väg mot New Delhi, funderade Katja på allt som hänt under resan. Hon tänkte på klostret hon bott på i nästan två månader under våren, och på de religiösa kravallerna mellan buddhister och muslimer som uppstått medan hon var i Burma. Hon tänkte på Aung Aung, munken U Paññasiri, Tin Aung Khaing och Markus. Och på Naw Htoo Lay. Wu'leeme. Vedergällningen kommer. Hon hade hört det uttrycket många gånger i Burma. Det lät nästan som en förbannelse. I ett försök att få bort tankarna från Aung Aung och Naw Htoo Lay tog hon fram en bok om insiktsmeditation, som hon fått på klostret i Yangon.

När planet mellanlandade i New Delhi gick de indiska passagerarna av och ersattes av ryssar på väg hem. Resan till Moskva skulle ta sex och en halv timme. Katja somnade i ett par timmar och väcktes sedan av en flygvärdinna med blonderat hår och illrött läppstift. Värdinnan tilltalade henne på ryska. Katja skakade på huvudet och fick då frågan på engelska i stället. Ser jag ut som en ryska? tänkte Katja medan hon öppnade den lilla plastförpackningen med ris och kyckling. Jag kanske har bott i Ryssland i ett tidigare liv? Äsch, vad fånigt, tänkte hon. Men sedan mindes hon spåmannen i Yangon, som hon besökt tillsammans med Aye. Han som hade sagt att hon bott i Burma i ett tidigare liv. Nej, det kan inte vara möjligt.

Planet anlände till Moskva och Katja fick kliva av för att invänta flyget till Landvetter. Hon hade varit på Sheremetyevo-flygplatsen många gånger förut, och tanken på att behöva vänta där i flera timmar lockade inte. Flygterminalen var färglös och kal, bara de enstaka taxfreebutikerna lyste upp i tristessen.

Hon gick till restaurangen på andra våningen och satte sig vid ett bord med utsikt över terminalen nedanför. Hon tog fram sitt skrivblock och började skriva ett brev till Aung Aung. En timme senare hade det inte blivit mer än två rader.

Efter fem oändligt långsamma timmar blev det äntligen dags att gå ombord. Planet var litet och Katja anade att det skulle bli en skakig resa. Hon hade börjat

få någon sorts flygfobi som bara kom när hon skulle åka med ett litet plan. När planet började rulla ut till rätt bana höll hon krampaktigt i sätet. Wu'leeme, tänkte hon igen. Varför var Naw Htoo Lay tvungen att komma till Bangkok? Kunde hon inte ha stannat kvar på flyktinglägret i stället? Hennes mamma ville ju det.

Två timmar senare landade planet på Landvetter och Katja kunde äntligen slappna av. Hon hade knappt fått i sig någonting av flygplansmaten trots att hon inte ätit under hela väntetiden i Moskva, och när hon gick av planet kände hon sig alldeles matt. Hoppas att han är kvar här, tänkte Katja. Hon hade ringt till sin pappa dagen före avresan från Bangkok och han hade lovat att hämta henne på flygplatsen. Det står väl på informationstavlan att planet är försenat, tänkte hon medan hon gick för att hämta bagaget.

Hennes pappa satt och väntade när hon kom ut från passkontrollen med den tunga ryggsäcken på axlarna.

– Ai nytkö sitä vasta tullaan? Så det är först nu man kommer?

Han sträckte fram armen för att ta ryggsäcken, men hon backade undan.

– Jag kan bära den själv! sa hon och gick mot utgången.

Det var mulet ute och Katja frös trots att det var juni. Hon ställde ner ryggsäcken på marken för att kunna gräva fram en tjock tröja, men sedan ångrade hon sig och lyfte upp den på axlarna igen. Hon följde efter sin pappa mot den röda Volvon, och satte sig i framsätet bredvid honom. De varken såg på varandra eller sa någonting. Hennes mage kurrade ljudligt, men hon försökte låta bli att bry sig om det. Det är bara en känsla, tänkte hon och försökte meditera över den.

Hon såg på sin pappa ur ögonvrån medan han körde. Det verkade som om håret blivit gråare medan hon varit borta. Det fanns nästan inget brunt kvar i det längre. Kanske är det för att vi gifte oss i Burma? tänkte hon.

Katja öppnade munnen för att säga någonting, men sedan ångrade hon sig. Fåran mellan hans ögonbryn såg djupare ut nu, och hon var för trött och hungrig för att orka gråla. I stället tänkte hon på första gången hon åkte iväg

till Sydostasien. Då hade hennes pappa varit helt exalterad och verkade ha mer resfeber än vad hon själv hade haft. När hon packade sin nyinköpta 60-liters ryggsäck, förklarade han hur spännande det varit när han kom till Sverige för första gången som sextonåring tillsammans med sin storasyster Eija, som flyttat till Sverige två år tidigare med sin familj.

– Vi åkte tåg från Kuopio till Helsinki. Jag hade aldrig varit i huvudstaden förut. Vi gick till salutorget vid hamnen och köpte med oss köttpiroger som vi skulle äta på båten. Jag minns hur de doftade frityrolja och lök...

– Det där kan du inte komma ihåg, hade Katjas mamma sagt.

Han ignorerade henne.

– Jodå, jag minns första gången jag kom hit, sa han till Katja. Jag hade aldrig åkt båt förr. Vikinglinjen gick mellan Helsingfors och Stockholm redan då. Det var 1967 och vi åkte med en färja som hette Kapella, det kommer jag fortfarande ihåg.

Katja visste att han kunde berätta hur länge som helst om han fick chansen. Ibland orkade hon inte lyssna, men just den dagen hade det varit skönt att göra det.

– Jag minns att vi var uppe på däck tills fartyget lämnade hamnen i Helsinki, sa han. Det var så långt ner till vattnet att man fick svindel. Jag höll hårt i relingen för att inte trilla i. Någon hytt hade vi inte. Vi var i ett vilorum med nerfällbara fätöljer i stället. Min storasyster Eija hade ju åkt med färjan förut, så hon visade mig runt. Allting på båten såg så nytt ut. Kromet glänste på kranarna i toaletten. Porslinshandfaten var kritvita. Heltäckningsmattor på golven. Det var annat än hemma i vår nedslitna lilla längenhet i Kuopio.

Hon hörde sin mamma sucka, men Katja nickade för att visa att hon ville lyssna, så han fortsatte.

– Det var på sommaren, så solen gick ner sent. Vi gick ut på däck. Det var ganska hård vind, men jag brydde mig inte om det. Jag hade säkert kunnat stå där hela kvällen och se på små fiskebåtar som kom i gungning av de stora vågorna från färjan, men till slut drog Eija in mig igen och vi gick till dansstället,

där de hade en riktig orkester. De spelade både finska och svenska låtar. En av låtarna kommer jag fortfarande ihåg. ”Marianne” hette den. Anita, kommer du ihåg den låten?

Det hördes inget svar från köket, där Katjas mamma var, så hennes pappa reste sig upp och kikade in genom köksdörren.

– Kommer du ihåg ”Marianne” av Tapani Kansa? upprepade han.

– Har aldrig hört talas om någon sådan låt, hörde Katja sin mamma säga. Måste du alltid prata om det som varit? Kan du aldrig släppa det?

Katja tittade på sin pappa igen. Han såg långt ifrån exalterad ut nu. I hans ansikte fanns inte ens en skymt av glädje över att hon kommit hem. Jag borde ha stannat kvar i Burma, tänkte hon och såg åt ut genom bilfönstret i stället.

Förvandling, del 3, första kapitlet

Katja satt i ankomsthallen och väntade på att passagerarna från Aeroflots Moskvaplan skulle komma ut från passkontrollen. Aung Aung hade ringt före avresan från Bangkok och talat om att han var på väg. Hon hade bett sin pappa om skjuts till Landvetter, och det hade han gått med på, men följa med in till flygterminalen ville han inte.

Kommer han inte snart? tänkte Katja. Hon mindes hur sur hennes pappa varit några månader tidigare när hennes eget flyg från Bangkok blivit försenat och han blev tvungen att vänta två timmar i ankomsthallen.

Passagerare började strömma ut, men Aung Aung syntes inte till. Var är han? tänkte hon och ställde sig upp. När alla andra verkade ha kommit ut, gick hon till passkontrollen för att se om han var där. Det var han.

– What’s the problem? hörde hon honom fråga.

– This looks like a faked passport, sa passkontrollanten. And you don’t have a visa. You have to follow with me to the airport police.

– Nej! sa Katja och gick fram till luckan. Det är inget falskt pass. Och han har fått uppehållstillstånd. Då behöver han väl inget visum?

– Jaha du, sa kvinnan bakom luckan. Var har han uppehållstillståndet, då?

– Aung Aung, gick du inte till ambassaden med passet? undrade Katja på burmesiska.

– Jo, de gjorde en stämpel, sa han. Jag kan visa den.

– Kan han få tillbaka passet? undrade Katja. Han ska visa stämpeln.

Kvinnan gav honom det gröna passet med Myanmar präntat i guldskrift. Aung Aung bläddrade fram den stämplade sidan.

– Give it to me! sa kvinnan och sträckte sig efter passet.

Hon granskade stämpeln med en rynka mellan ögonbrynen.

– Varför har han fått uppehållstillstånd i Sverige? undrade hon och såg på Katja i stället.

– För att vi har gift oss.

– Jaha, sa kvinnan och lämnade tillbaka passet till Aung Aung.

– Får han gå nu? undrade Katja.

– Ja, ja.

Katja hade fått veta av Migrationsverket att Aung Aung skulle vara tvungen att förnya det tillfälliga uppehållstillståndet sedan, eftersom han hade kommit av anknytningskäl. De ville se om förhållandet var seriöst.

– Tänk om allting går precis åt helvete när han kommer till Sverige? hade Katja sagt till sin barndomsvän Evelina.

– Det är väl onödigt att oroa sig i förväg, hade hon svarat. Det kanske blir jättebra.

Katja försökte få undan obehagskänslan.

– Kom, sa hon och drog i Aung Aungs arm. Har du med dig allt?

Han nickade och lyfte upp den svarta sportbagen som han hade haft med sig från Burma. Den vävda väskan med motiv från Shanstaten bar han över ena axeln. Den lyste röd som ett stoppljus. Katja betraktade hans ansikte en stund. De hade inte setts sedan juni, så hon hade nästan glömt hur han såg ut. Han har nog inte klippt sig i Thailand, tänkte hon, när hon såg hans lockar.

De gick mot utgången.

– Varför trodde hon att det var ett falskt pass? undrade han.

– Ingen aning.

De gick ut i det ovanligt vackra höstvädret.

– Vad kallt det är! sa han och drog jeansjackan tätare omkring sig med ena handen.

– Det är väl inte kallt, sa Katja. Det är ju varmt idag. Men snart blir det kallt.

– Kallare än såhär?

Katja log åt hans förskräckta min. När de kom fram till bilen såg hon sin pappas allvarliga ansikte genom vindrutan. Hon såg på armbandsuret. Åh, nej! Han har väntat i en timme, tänkte hon. Typiskt att det skulle bli krångel med passet.

– No, voihan perkele kun kesti kauan, sa han när Katja öppnade baddörren,

utan att hälsa eller ens se på Aung Aung.

– Är bakluckan öppen? undrade hon, och försökte behärska sig.

Han nickade och startade motorn.

Det var tyst i bilen på väg mot Skövde. Katja ville fråga Aung Aung hur resan hade gått, men hon tänkte vänta tills de var ensamma, så att hennes pappa inte skulle bli irriterad över att han inte förstod vad de pratade om. Hon höll bara diskret i Aung Aungs hand. Han verkade inte heller ha lust att prata, utan såg tankspritt ut genom bilfönstret.

– Det ser inte ut som jag tänkte, sa Aung Aung till sist, strax utanför Skara.

– Hur ser det ut då? undrade hon och tittade hastigt i backspeglarna, för att se hur hennes pappa reagerade.

– Det är mycket finare än du sa.

– Du kan säga till honom att han får lugna ner sig, sa hennes pappa från framsätet.

– Han sa bara att han tycker att det ser fint ut, sa Katja och kände hur hjärtat började slå snabbare.

Hon kramade Aung Aungs hand lite hårdare, och han verkade uppfatta signalen, för han var tyst resten av vägen.

Tur att vi inte behöver bo hemma hos dem, tänkte Katja, och ångrade att hon bett sin pappa om skjuts.

– Mamma vill att ni kommer hem och äter, sa Reijo när de åkte genom Lillegårdsrondellen mot Södra Ryd.

Katja såg i backspeglarna att hans ansiktsdrag mjuknat lite, och rösten lät inte längre så irriterad. Hon ville helst bara vara ensam med Aung Aung, men hon ville inte att hennes pappa skulle bli sur igen, så hon nickade när de fick ögonkontakt.

– Är du hungrig? frågade Katja när bilen stannade på garageuppfarten.

– Väldigt, sa Aung Aung. Det gick ju inte att äta den där flygplansmaten.

Undrar vad hon har lagat för mat? tänkte Katja. Hoppas att det är ris. Men det är det säkert inte. Jag får ordna det när vi kommer till lägenheten. Hon hade

köpt en femkilospåse jasmiris.

Det doftade gott när de kom in i hallen, men hon anade att det var soppa av något slag. Typiskt, tänkte hon. Då blir det inte ris till.

Först när hon tog av sig skorna märkte hon att Aung Aung hade sandaler på sig.

– Köpte du inga andra skor i Bangkok? undrade hon.

– Nej, för jag tänkte inte att det skulle vara så kallt. Du sa ju att det inte är vinter än.

– Det är för kallt med sandaler på hösten. Du behöver skor.

Katjas mamma stod framför spisen när de kom in i köket. Hon log vänligt när hon fick syn på Aung Aung och gick genast fram för att krama honom innan Katja hann hejda henne. Han stelnade till och såg förlägen ut.

– Welcome to Sweden! sa Anita.

– Thank you, svarade han och log.

Vad bra att morsan kan engelska, tänkte Katja. Synd att inte farsan kan det också.

– Satu kommer efter jobbet, sa Anita. Och Susanna borde komma från skolan när som helst. Faster Eija är också på väg.

– Eija?

– Ja, hon ville absolut träffa honom med en gång. Sedan får väl resten av släkten reda på detaljerna, som vanligt. När hon fick veta att du hade gift dig, ringde alla pappas släktingar hit och undrade varför de inte hade blivit bjudna på bröllopet.

– Vad sa han då?

– Att ni ska gifta om er i Sverige.

– Men till mig sa han att det bara skulle bli en bröllopsfest.

– Han har sagt till alla att ni ska gifta er i kyrkan.

– Men varför det?

– Ingen aning.

– Han kan ju inte bara bestämma sådant utan att fråga mig! Jag kanske inte

vill gifta mig i kyrkan. Aung Aung kanske inte heller vill det.

– Vill han inte? undrade Anita. Nej, det är ju klart. Han är väl muslim.

Aung Aung såg på Katja med höjda ögonbryn.

– Det är inget, sa hon på burmesiska. Kom, jag ska visa dig runt.

De gick uppför trappan till andra våningen och in på Katjas gamla flickrum, som hennes föräldrar gjort om sedan hon flyttat hemifrån. Där hennes vita skrivbord stått, stod nu ett annat skrivbord i björk. Den runda, mörkblå mattan mitt på golvet matchade gardinerna som hade mörkblå och ljusblå ränder. Där hennes säng varit, fanns nu en mörkblå bäddsoffa från Ikea. Bara garderoben stod kvar, eftersom det funnits tillräckligt många inbyggda garderober i ettan på Spånvägen, dit hon flyttat efter sommaren. Hon öppnade garderobsdörrarna och såg att hennes mamma lagt in sängkläder och handdukar.

– Det här är mitt gamla rum, sa Katja.

Aung Aung nickade. Hon stängde igen dörren och gick fram till honom. Eftersom han inte rörde vid henne, trots att hon stod så nära, tog hon tag i hans händer och lade dem runt sin midja.

– Dina föräldrar kanske kommer, sa han och drog undan händerna.

– Nej, det gör de inte, sa hon. Kom!

Hon drog med honom till bäddsoffan.

– Vi borde inte...

Hon kysste Aung Aung för att få tyst på honom. Han försökte fösa undan henne, men då satte hon sig gränsle i hans knä.

– Försök inte smita, sa hon och kysste honom tills han slappnade av och drog henne närmare intill sig.

– Jag har saknat dig, sa hon sedan och såg på honom.

Håret hade blivit längre och lockigare, men annars såg han ut som förut. Han hade höga kindben, precis som hon själv, men ögonen var nästan svarta, vilket gjorde att hans blick blev så intensiv att hon fick rysningar. Det var nog ögonen som gjorde det, tänkte hon, när hon mindes första gången de träffades i Nyaung Shwe. Trots att han varit väldigt artig och nästan blyg, var det någonting

i ögonen som visade en annan sida.

Hon drog sina fingrar genom hans hår och kysste honom. Han besvarade kyssen och kramade henne hårt.

– Katja, hörde hon sin mamma säga bakom dörren.

Aung Aung ryckte till och släppte henne.

– Det är ingen fara, sa Katja. Hon kommer inte in.

– Katja, sa hennes mamma igen. Eija är här.

– OK, vi kommer snart.

Förvandling, del 4, sista kapitlet

Dagen därpå ringde Katjas mamma och undrade om allt var bra.

– Du får säga till om du vill att vi ska passa Jakob någon dag, sa hon. Vi kan gott vara barnvakt åt honom så att du får vila lite.

– Det behövs inte, sa Katja.

– Har ni allt som ni behöver hemma? Jakob har väl inte någon egen säng ännu? Har ni skötbord?

– Han sover bredvid oss.

– Men är det så bra då? Tänk om han blir klämd?

Värst vad du bryr dig plötsligt, tänkte Katja. Hon mindes fortfarande att hennes mamma varit negativ till att hon skulle få barn. Hon ville inte ha barnbarn ännu, hade hon sagt. Katja fick lust att lägga på när hon tänkte på det, men hon satt kvar med luren i handen och lyssnade.

– Pappa skulle kunna skjutsa er till Ikea i Jönköping, hörde hon sin mamma säga. Där finns bra möbler för barn och det är inte så dyrt heller.

Katja uppfattade knappt orden, men hon sa ”mmm” emellanåt.

– Ska vi säga att ni åker till Ikea med pappa nästa helg, om han mår bra? Annars kan jag åka dit med er i stället. Men då måste vi ta med Jakob, för pappa orkar nog inte med att passa honom. Ni hade väl ingen bilbarnstol? Då är det väl bäst att pappa följer med ändå, så kan jag vara barnvakt. Pappa blir nog lite piggare av att åka någonstans han också. Han har varit hemma så mycket sedan han blev sjuk.

Veckan segade sig fram. Aung Aung var i skolan på dagarna. Själv var hon hemma med Jakob. Om telefonen ringde, svarade hon inte. När Aung Aung kom hem pratade de knappt med varandra. Han satte sig framför datorn eller lagade mat. Katja visste att hon borde ta tag i sina studier, men hon kunde inte koncentrera sig på att läsa kurslitteraturen. I stället läste hon i Koranen så fort hon fick tillfälle. Ofta läste hon samma kapitel och verser om och om igen.

Det finns också den människa som är beredd att offra sig själv för att vinna Guds välbehag. - Gud ömmar för sina tjänare. Vissa verser hoppade hon över. Skaffa ingenting som du inte kan lämna ifrån dig på trettio sekunder, tänkte hon emellanåt, men hon kunde inte minnas var hon hade läst det. Den som inte hatar sitt liv kan inte vara min lärjunge, tänkte hon också på. Hon försökte vara glad för Jakobs skull, men hon visste inte ens vad hon skulle säga till honom. Aisha-Karin brukade prata babyspråk med sin son både på svenska och franska, men själv visste hon inte ens vilket språk hon skulle använda. Jag är världens sämsta mamma, tänkte hon flera gånger om dagen. Det började gå som ett mantra i huvudet. Du borde ha fått en annan mamma, tänkte hon när hon såg på Jakob som lekte med sina fingrar. De älskar mig inte. Det har de aldrig gjort. Jag borde inte ha funnits. Vad är livet? Livet är lidande, hörde hon en kör av elever svara på föreståndarmunkens fråga på klostret i Burma. Livet är lidande, sa de ännu högre. Livet är dukkha, skrek de.

Katjas mamma ringde på fredag kväll för att fråga om de fortfarande ville åka till Ikea dagen därpå. Hennes pappa mädde bra nu och han ville gärna åka dit med dem.

– Mmm, sa Katja.

– Vad är det, gumman? undrade hennes mamma. Är det någonting som har hänt?

– Nej, allting är bara bra, mamma.

– Har du varit ute med Jakob någonting? Det är ju så fint väder ute nu.

– Ja, ljög hon.

Nästa morgon gick Katja med Jakob till sina föräldrar. Aung Aung ville inte följa med dit, så hon sa åt honom att de skulle hämta honom när de åkte iväg till Jönköping.

– Ska inte gubben följa med? undrade hennes pappa.

– Aung Aung hann inte duscha, sa hon. Vi kan väl hämta honom när vi åker? Hon försökte låta som vanligt på rösten.

Katja gick in i bastuns förrum för att byta blöja på Jakob, medan hennes pappa rakade sig och bytte om. När hon log mot Jakob, log han tillbaka och såg på henne med stora ögon.

– Förlåt mig, viskade hon. Men det blir bäst så här. Det är för att jag älskar dig. Mormor ska ta hand om dig, jag lovar.

Hon tog upp honom i famnen när hon var klar och kramade honom försiktigt. Hans små händer grep tag om hennes tröja och han borrade in sitt ansikte i hennes bröst, som om han letade efter mat.

– Mormor ska ge dig flaska i stället, sa hon. Du vänjer dig. Du kommer inte ens att minnas...

Tårarna började rinna. Skit, skit, skit, tänkte hon. Hon strök honom över det tjocka, svarta håret.

– Jag ville inte att det skulle bli så här, viskade hon, och han såg på henne som om han förstod.

– Äääh, sa han.

Nästan som ”äiti”, tänkte hon och började gråta ännu mer.

– Katja, vad är det? hörde hon sin mamma fråga bakom dörren.

– Inget, sa hon. Jag kommer snart.

Hon klädde på Jakob en vit body och en mörkblå sparkdräkt och lyfte upp honom mot axeln innan hon reste sig upp för att gå ut.

– Har du gråtit? undrade hennes mamma, som stod utanför dörren. Du behöver inte oroa dig för Jakob. Jag är van vid att ta hand om barn. Jag har ju tagit hand om er när ni var små. Du tog väl med dig hans vällingflaska?

Katja nickade.

– Lovar du att ta hand om honom?

– Det är klart.

Hon har säkert alltid velat ha en pojke, precis som pappa, tänkte Katja. Jag borde ha blivit en pojke i stället.

En halvtimme senare satt hon i Volvon tillsammans med Reijo. Ingen av dem sa någonting först.

– Skulle vi hämta honom? undrade han när de började närma sig Spånvägen. Katja nickade.

Reijo stannade bilen i närheten av det hus de bodde i. Katja klev ut och skyndade sig mot lägenheten.

När hon kom in satt Aung Aung i soffan och väntade.

– Sa du inte elva?

– Det tog lite tid, för jag skulle byta på Jakob och amma, sa hon, trots att det var hennes pappa som hade blivit färdig sist.

Bilen gick på tomgång när de kom fram till parkeringen. Katja satte sig i framsätet bredvid sin pappa och Aung Aung satte sig i baksätet. Hon såg att hennes pappa gav Aung Aung en blick i backspeglarna, och hon såg att Aung Aung besvarade den med ett trotsigt leende. Ingen sa någonting.

– Har han fått något jobb än? undrade Reijo när de körde ut ur Skövde.

– Måste du alltid fråga om det när du redan vet svaret?

– Frågar din pappa om jobb nu igen? undrade Aung Aung på burmesiska från baksätet.

– Nej, ljög Katja.

– Fråga honom om han själv ska börja jobba snart, sa Aung Aung.

– Vad säger han? Har han inte fattat att han ska prata svenska när han är i Sverige?

– Men du pratar ju finska, sa Katja. Hur ska han kunna förstå det?

– Vill man så kan man.

Det blev tyst igen.

Det finns också den människa som är beredd att offra sig själv för att vinna Guds välbehag, tänkte hon. Om någon kommer till mig och inte hatar sin far och sin mor, så kan han inte vara min lärjunge.

Jag måste göra det. Idag eller aldrig.

– Tvingar han dig att ha det där hucket på huvudet? undrade hennes pappa och tryckte hårdare på gasen.

Katja svarade inte.

– Pratar han om jobb nu igen? undrade Aung Aung från baksätet. Säg till honom att jag var föreståndare för ett gästhus och hade en egen butik innan jag kom till det här landet!

Katja ignorerade honom.

– Din gubbe vet inte vem han har att göra med, sa Reijo och såg i backspeglin. Men det kommer han att få veta en vacker dag.

– Din pappa vet inte vem jag är, sa Aung Aung. Men han kommer att få reda på det.

Katja satt tyst i passagerarsätet och stirrade rakt framför sig på vägen. Man måste offra sig själv för att få Guds välbehag. Man måste hata sig själv för att få Guds välbehag. Vad är livet? DET ÄR DUKKHA! ropade en kör av elever i hennes huvud.

Hennes pappa satte på en CD-skiva på hög volym. Det var samma musik som Katja hade hört hemma hos sina föräldrar för ett tag sedan.

Halleluja, tunnet sydämeni

Halleluja, kuulet rukoukseni

Tänään avaan Sinulle lukot sisimpääni

eteesi tuon alttarille tuhat unelmaani

tahdon luottaa viisauteesi, käsivarsiasi ne kantaa

heittäytyä rakkauteesi, tahdot parasta vain antaa

Kuin isä lapsilleen

Aldrig i livet, tänkte Katja. Aldrig mer ska jag anförtro dig någonting. Hennes pappa nickade huvudet i takt med musiken och han log när han såg på henne. Nej, tänkte hon och såg ut genom sidofönstret i stället. Björkarna som flimrade förbi hade musöron. Det finns ingenting som varar för evigt, tänkte hon.

De körde ut på motorvägen och Reijo ökade farten.

– Börjar det inte bli dags att skaffa körkort snart? undrade han och såg på henne. Satu har haft det i flera år nu.

Katja sa ingenting, utan stirrade bara på bilarna framför.

– Och hur blev det med din föräldrapenning? fortsatte han och sänkte volymen på musiken. Du har väl inte så hög SGI med tanke på hur lite du har jobbat? Har du insett hur dumt det var att säga upp sig för att resa? Så lätt är det inte att få fast anställning igen. Man får tänka sig för innan man gör saker och ting här i livet. Man kan inte bara skaffa barn hur som helst utan att tänka på att man måste försörja dem också. Har ni ens pengar så att det räcker?

Det finns också den människa som är beredd att offra sig själv för att vinna Guds välbehag, tänkte Katja och öppnade säkerhetsbältet så diskret som hon kunde med vänsterhanden. En vägskylt visade att motorvägen upphörde. Det fanns inte längre något hinder mellan körbanorna. Hon koncentrerade sig på de mötande bilarna. Mest personbilar. En minibuss.

– Den som tar emot Jesus får ett evigt liv, sa hennes pappa.

Hon svarade inte.

– Det är bara svenskar som får jobb i det här landet, sa Aung Aung från baksätet på burmesiska. Synd att man inte är svensk.

Hon sa ingenting, tittade bara på de mötande bilarna.

– Jag önskar att jag hade fått lära känna Jesus mycket tidigare, sa Reijo. Då hade jag kunnat vägleda er när ni var små. Då hade det inte blivit så här.

Katja såg en lastbil närma sig på motsatt körbana, men det kom flera personbilar bakom den. Hon kände att hjärtat slog snabbare. Vissa offerar sig, tänkte hon. Det finns ingen Gud utom Gud. Herren, min Gud. Herren är vägen, sanningen och livet. Sanningen om livet. Det finns ingen Gud. Hon frös så att hon skakade, men ute sken solen bländande.

– Det är det förlorade lammet som är viktigast, sa hennes pappa, med mjukare röst nu.

Om någon kommer till mig och inte hatar sina barn, så kan han inte vara min lärjunge, tänkte hon.

Det kom en ensam långtradare med släp på motsatt körbana. Inga bilar syntes bakom. När det var ett tiotal meter kvar kastade hon sig på ratten och

styrde åt vänster. Hon höll i ratten med båda händerna så hårt hon kunde.

– Mitä helvettiä? skrek hennes pappa och försökte styra tillbaka bilen åt höger, men han hade inte samma krafter som förr.

– Malounel skrek Aung Aung från baksätet och hon såg i backspeglarna att han försökte få loss bilbältet.

Långtradaren närmade sig i full fart, men ändå i slow motion. Katja hann tänka på Jakob, sin mamma, Satu, Susanna, Eija och Evelina. Hon såg förarens uppspärrade ögon och gapande mun innan hon kände ett våldsamt tryck inåt och glassplitter som flög i luften. Hennes medvetande var redan utanför kroppen när denna lämnade passagerarsätet och slungades mot lastbilens kromgrill som en trasdocka.

Epilog

På BB i Mölndal låg ett nyfött barn i en liten plastvagn, inlindad i en orange filt, med en liten, stickad mössa på huvudet. Hans mamma låg i sängen bredvid och hon hade just fått igång sin patienttelefon.

– Det blev en pojke! sa hon i telefonluren när hon slagit numret.

Sedan satt hon tyst en stund och lyssnade.

– 4100 gram och 52 cm lång, sa hon.

Tystnad igen.

– Jag trodde att han skulle komma i går kväll, men han ville inte, så det blev söndag i stället. Fem över halv ett på natten. Jag fick krysta hur länge som helst och de fick sy, för jag sprack. Fan, vad det svider när man kissar.

Tystnad.

– Jag vet redan vad han ska heta, sa hon sedan. Han ska heta Viktor. Jag visste det direkt när jag såg honom. Jag måste bara få Mikael att gå med på det. Han ville att det skulle bli Hugo om det blev en pojke... Nej, jag håller med. Hugo passar inte. Men vet du, han har något konstigt på ryggen och rumpan. Det ser ut som ett jättestort blåmärke. Det är mörkblått. Först trodde jag att han hade fått det under förlossningen, för han var ju så stor, men läkaren sa att det är mongolfäckor. Jag har aldrig hört talas om det. Det var tydligen ovanligt bland barn som har svenskt ursprung, eller vad han nu sa, den där läkaren. Det var visst vanligast bland asiatiska barn. Har du hört talas om det?

Samtidigt, på centralsjukhuset i Vasa, låg en pojke i sin mormors famn, medan mamman sov i sängen bredvid. Förlossningen hade varit svår och det slutade med akut kejsarsnitt natten mot söndag. Barnet var alldeles blå i ansiktet när han kom ut med navelsträngen fastlindad kring halsen. Enligt läkarna var det ett under att han inte hade fått några hjärnskador. Han fick åka upp till neonatalavdelningen för prover, men eftersom allting hade sett bra ut, fick han vara på en vanlig BB-avdelning.

– Nog är det ett under allt, sa hans mormor och strök fingret över hans kind. Det var Herren som hjälpte dig till denna värld. Hade han inte gjort det, hade doktorerna inte kunnat göra någonting för att rädda dig. Därför ska du heta Esaias och jag bryr mig inte om vad dina föräldrar tycker om det. Så ska det bli.

Samtidigt låg en nyfödd pojke, inlindad i vitt tyg, i sin mammas famn på Yangon Hospital i Myanmar.

– Titta vad ljus han är i hyn, sa hon till mannen bredvid sig, som var barnets pappa.

Han rynkade på pannan.

– Har du frågat astrologen om namnet? undrade kvinnan.

– Han är ju född på en lördag i Råttans år, så det får bli Nay Min Aung. Astrologen sa att det betyder otur för föräldrarna om första barnet föds på Drakens dag. Så synd att han inte väntade en timme till med att komma ut, för då hade det blivit Solens dag i stället.

– Tror du verkligen på sådant? undrade hon.

– Det var ju du som ville att jag skulle gå till astrologen.

– För namnets skull, ja. Det andra bryr jag mig inte om.

Hon såg ner på knytet i famnen och hennes långa, svarta hår föll ner över barnet, så att han doldes bakom ett skynke av glänsande strån.

MEDVERKANDE

Helena Andersson, f. 1972, bor i Immeln. Fil.mag. i litteraturvetenskap och engelska, gymnasielärare i svenska och engelska. Texten är hämtad ur en roman med arbetsnamnet *Ett ögonblick i sänder*.

Ingrid Titti Månsson, f. 1958, bor i Stockholm. F.d. svensk landslagsspelare i handboll och softboll, designer. Texten består av utvalda kapitel ur en roman med arbetsnamnet *En helt vanlig Svensson*.

Anoo Niskanen, f. 1975, bor i Skövde. Fil.mag. i socialantropologi. Tolk och översättare mellan burmesiska, svenska och finska. Skriver bloggarna www.blogg.setwe.se och www.blogg.anoo.se. Bildens titel är *Samsara*. Den är tagen av författaren och visar en del av en sida i *Myanmar-English Dictionary*, utgiven av Department of the Myanmar Language Commission, Ministry of Education, Union of Myanmar.